

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Geografické předpoklady rozvoje udržitelného turismu
zvoleného regionu světa - Dubaj**

Přehled lokalizačních předpokladů rozvoje cestovního ruchu
Spojených arabských emirátů s důrazem na předpoklady CR
v emirátu Dubaj

Bakalářská práce

Autor: Jiří Grulich
Studijní obor: Management cestovního ruchu – německý jazyk

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Jiří Štyrský, CSc.

Hradec Králové

Srpen 2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 18.8.2016

vlastnoruční podpis

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. PaedDr. Jiří Štyrský, CSc. za metodické a odborné vedení práce, cenné rady a připomínky, jenž značně přispěly k zformování a lepší kvalitě této práce.

Anotace

Bakalářská práce je zaměřena na cestovní ruch ve Spojených Arabských emirátech. Zejména pak na geografické předpoklady rozvoje udržitelného turismu v jednotlivých emirátech federace a především v Dubaji. Teoretická část práce se zabývá popsáním pojmů vázaných s tématem práce, hlavní část seznamuje čtenáře se Spojenými arabskými emiráty z hlediska jejich lokalizačních předpokladů pro rozvoj turismu. Poté praktická část práce má za cíl zanalyzovat vybrané indikátory vývoje cestovního ruchu a zmapovat zájem o tuto destinace. V závěru následuje verifikace či falzifikace hypotéz, doporučení pro pořádající cestovní kanceláře, průvodce a klienty.

Klíčová slova: cestovní ruch, Spojené arabské emiráty, Dubaj, geografické předpoklady, lokalizační předpoklady

Annotation

Title: Geographical prerequisites for the development of sustainable tourism of the selected region of the world - Dubai

Bachelor thesis is focused on a tourism in the United Arab Emirates. Particularly on the geographic prerequisites for the development of sustainable tourism in the individual Emirates, and especially in Dubai. The theoretical part focuses on describing terms tied with the theme of study, main part of bachelor thesis introduces the reader with the United Arab Emirates in terms of their localization prerequisites for the development of tourism. The practical part of the bachelor thesis aims to analyze selected indicators of tourism development and explore the interest in this destination. In the conclusion follows verification or disproval of hypotheses, recommendations for organizing travel agencies, guides and clients.

Key words: tourism, United Arab Emirates, Dubai, geographical prerequisites, localization prerequisites

Obsah

1	Úvod.....	7
1.1	Cíl práce.....	8
1.2	Výzkumné otázky	8
1.3	Hypotézy.....	8
2	Literární rešerše	9
3	Teoretická východiska	10
3.1	Cestovní ruch	10
3.2	Geografie cestovního ruchu.....	11
3.3	Předpoklady cestovního ruchu	12
3.3.1	Lokalizační předpoklady cestovního ruchu	13
3.4	Potenciál cestovního ruchu	14
3.5	Destinace cestovního ruchu	14
3.6	Životní cyklus destinace	15
3.7	Udržitelný cestovní ruch	16
4	Hlavní část práce	19
4.1	Obecné představení Spojených arabských emirátů.....	19
4.2	Lokalizační předpoklady SAE	22
4.2.1	Přírodní předpoklady	22
4.2.2	Kulturně správní předpoklady	32
5	Praktická část práce	42
5.1	Vyhodnocení dotazníku	42
5.2	Indikátory vývoje cestovního ruchu v Dubaji	63
5.2.1	Vývoj počtu návštěvníků.....	63

5.2.2	Vývoj ubytovacích zařízení	65
5.2.3	Obsazenost hotelových pokojů a apartmánů.....	67
5.2.4	Průměrná doba přenocování návštěvníka.....	67
5.2.5	Výdaje návštěvníků.....	68
6	Závěry a doporučení	69
6.1	Vyhodnocení výsledků a ověření hypotéz.....	69
6.2	Doporučení pro pořádající cestovní kanceláře a klienty	73
6.3	Závěr.....	74
7	Seznam použité literatury.....	75
7.1	Literární zdroje:	75
7.2	Internetové zdroje	76
7.3	Seznam grafů.....	81
7.4	Seznam tabulek.....	82
7.5	Seznam schémat	82
7.6	Seznam obrázků.....	82
8	Přílohy	83

1 Úvod

Cestovní ruch se v posledních několika desetiletích stal významným odvětvím globální ekonomiky, což s sebou přináší množství pozitivních i negativních dopadů. Multiplikační efekt cestovního ruchu značně působí na socioekonomický rozvoj dané destinace, má podstatný vliv na trh práce, příjmy obyvatelstva, rozvoj infrastruktury a také se podílí na tvorbě hrubého domácího produktu. Rozvoj cestovního ruchu je spojen se základními lidskými potřebami, a to touhách po odpočinku, poznání či rekreaci. Společně se stále se zvyšující životní úrovní obyvatelstva, růstem množství finančních prostředků a také fondu volného času způsobuje, že cestovní ruch patří k nejdynamičtěji se rozvíjejícím odvětvím světového hospodářství.

Vlivem těchto faktorů se mnoho světových ekonomik stále více transformuje a diverzifikuje svoje hospodářství. Mezi nejvýrazněji viditelné proměny lze považovat Spojené arabské emiráty. Ekonomika federace arabských emirátů, ležících v oblasti Blízkého východu, byla od již od svého vzniku v roce 1971 založena na nerostném bohatství a geograficky strategické poloze. Zdroje plynoucí z nerostného bohatství umožňují masivní investice do infrastruktury země s cílem diverzifikovat ekonomiku a snížit závislost národního hospodářství na omezených zásobách nerostného bohatství (Kalivoda, 2010, s. 15).

Tuto diverzifikaci pojmulý jednotlivé emiráty různými cestami, emirát Dubaj se pokouší stát se hlavní destinací pro masový cestovní ruch v této oblasti, o čem svědčí vysoká koncentrace ubytovacích zařízení a atraktivit pro účastníky cestovního ruchu. Mimo oblast cestovního ruchu se tento emirát značně zaměřuje na rozvoj finančního sektoru (svoje pobočky zde mají významné zahraniční banky a finanční instituce), rozvoj průmyslové výroby především v oblasti výroby hliníku (Kalivoda, 2010, s. 15) a také rozvoj infrastruktury s cílem stát se nejvýznamnější uzlem pro obchod a pohyb lidí v oblasti. Naproti tomu hlavní emirát federace Abú Dhabí se snaží klást větší důraz na rozvoj kulturního turismu. (United Arab Emirates Yearbook, 2013, s. 48, online)

1.1 Cíl práce

Cílem práce je rozebrat lokalizační předpoklady, které vedly k rozvoji cestovního ruchu ve Spojených arabských emirátech (dále jen SAE) s větším zaměřením na emirát Dubaj, včetně negativních důsledků. Autor představuje jednotlivé emiráty a zaměřuje se na širší geografické souvislosti a potenciál oblasti. Výsledkem práce je shrnutí aspektů, které mají vliv na rozvoj cestovního ruchu, přehled vývoje cestovního ruchu a také zmapování zájmu o tuto destinaci.

1.2 Výzkumné otázky

Otázka č. 1: Která destinace v SAE je turisticky nejatraktivnější?

Otázka č. 2: Jaké roční období nejvíce láká turisty k návštěvě SAE?

Otázka č. 3: V jaké fázi životního cyklu destinace se nachází emirát Dubaj?

1.3 Hypotézy

Hypotéza č. 1: Emirát Dubaj je turisticky nejatraktivnější destinací v SAE.

Hypotéza č. 2: Letní měsíce, tedy červen až srpen, jsou turisty nejvyhledávanější.

Hypotéza č. 3: Emirát Dubaj se nachází ve fázi konsolidace podle Bulterova (1980) konceptu životního cyklu destinace.

Ověření první a druhé hypotézy je provedeno na základě výsledků dotazníkového šetření. Hypotéza č. 3 je ověřovaná za základě analýzy vybraných indikátorů vývoje cestovního ruchu a aplikování různých definic fáze konsolidace na konkrétní příklady. (podle Páskové, 2014, s. 98-101)

2 Literární rešerše

Při sestavování teoretické části autor vycházel z množství odborných publikací zaměřujících se na problematiku cestovního ruchu. V hlavní části práce vycházel autor zejména z knižních průvodců a v praktické části pak nejvíce pracoval s internetovými zdroji. Následuje seznam stěžejních zdrojů, ze kterých autor vycházel.

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.*

PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost cestovního ruchu. 3. vyd., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 335 s. ISBN 978-80-7435-329-1.*

Publikace doktorky Páskové značně pomohla vymezit problematiku udržitelného cestovního ruchu, životního cyklu destinace. Publikace byla také využita při ověřování hypotéz.

Hamarneh, Iveta. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 219 s. ISBN 978-80-247-4430-8. s. 153 – 156*

Publikace od doktorky Hamarneh byla významným zdrojem při charakterizování lokalizačních předpokladů turismu v SAE. Zejména pak jejich pojetí, podle kterého autor rozpracoval hlavní část práce. Některé informace však jsou zastaralé a bylo nutno dohledat aktuální, např. počty obyvatel apod.

DRAŽAN, Jan. *Spojené arabské emiráty: podrobné a přehledné informace o historii, kultuře, přírodě a turistickém zázemí země. 2. vyd. Praha: Freytag, 2008. Průvodce na cesty (Freytag. ISBN 978-80-7445-011-2.*

Tato publikace byla autorovi největším zdrojem informací, zejména v hlavní části práce, kde ji využil při popisu předpokladů cestovního ruchu. Přestože, publikace byla vydána v roce 2008, poskytuje dodnes množství aktuálních informací. Aktuálnost dat v hlavní části práce byla doplněna z internetových zdrojů.

3 Teoretická východiska

Pro správnou orientaci v textu je předem nutné definovat a vysvětlit pojmy vyskytující se v bakalářské práci. V této části práce vycházel autor především z odborné literatury zaměřené na problematiku cestovního ruchu.

3.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch nelze definovat pouze jednou formulací. Problematikou tohoto široké odvětví se zabývá mnoho autoru. Podle autorů Zelenky a Páskové (2012, s. 83) je cestovní ruchu (nebo také turismus) „komplexní společenský jev, zahrnující aktivity osob cestujících mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne delší dobu než jeden rok za účelem zábavy, rekreace, vzdělávání, pracovní či za jiným účelem.“ Současně udávají, že toto analytické pojetí cestovního ruchu vychází z vnímání cestovního ruchu jako komplexního procesu, který se týká nejen jeho účastníků, ale také poskytovatelů služeb v destinacích, kde je cestovní ruch realizován (Zelenka a Pásková, 2012).

Světová organizace cestovního ruchu (dále jen UNWTO¹), roku 1991 při příležitosti Mezinárodní konference o statistice cestovního ruchu, konané v Ottawě charakterizovala cestovní ruch takto:

„Cestovní ruch je činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a služebních cest (osoba nesmí být odměňována ze zdrojů navštíveného místa). Cestovní ruch je mnohostranným odvětvím, které zahrnuje dopravu, turistická zařízení, poskytující ubytování a stravování, služby cestovních kanceláří a agentur, průvodcovské služby, turistické informační systémy a další infrastrukturu či další služby cestovního ruchu. Odvětví cestovního ruchu patří mezi nejvýznamnější součásti národní i světové ekonomiky.“ (Malá, 2002, cit. podle UNWTO, 1991)

---

¹ zkr. z angl. United Nations World Tourism Organisation = Světová organizace cestovního ruchu

Autorka Pásková (2014, s. 28) zmiňuje, že výklad cestovního ruchu je komplikován jeho mezioborovým charakterem, a právě proto bývá účelově vymezován či odborně redukován. Dále potom autorka Pásková uvádí nejčastější mezioborově zaměřená vymezení cestovního ruchu, mezi něž patří zejména jeho ekonomická, geografická, sociologická a ekologická definice.

Pro účel této práce je nutné cestovní ruch vymezit z ekonomického a geografického hlediska. Podle Páskové (2014, s. 29) lze ekonomicky cestovní ruch chápat jako „specifickou formu spotřeby, přičemž výdaje s ní spojené jsou realizovány mimo místo daňové příslušnosti cestující osoby.“ Autorka se také odkazuje na trojici autorů McIntosh, Goeldner a Ritchie (1995, s. 18 cit. podle Pásková, 2014, s. 29), podle nichž ekonomie cestovního ruchu studuje zejména nabídku, poptávku, devizové pohyby, zaměstnanost, spotřební výdaje a multiplikační efekty. Dále tito tři autoři uvádějí, že tyto dílčí obory představují rámec pro ekonomickou analýzu cestovního ruchu, zejména při zkoumání dopadů pro rozvoj domácí ekonomiky.

Geograficky lze cestovní ruch vymezit podle Páskové (2014, s. 29) jako „pohyb a pobyt lidí mimo jejich obvyklé prostředí.“ Pásková uvádí, že se tento typ mobility vyznačuje cykličností a do jisté míry se prolíná s jevem amenitní migrace.

3.2 Geografie cestovního ruchu

Geografie cestovního ruchu se podle trojice autorů McIntosh, Goeldner a Ritchie (1995, cit. podle Pásková, 2014, s. 29) zabývá zejména prostorovými aspekty cestovního ruchu, jakými jsou lokalizace, geografické prostředí, klima, krajinný ráz, ale také i ekonomické aspekty.

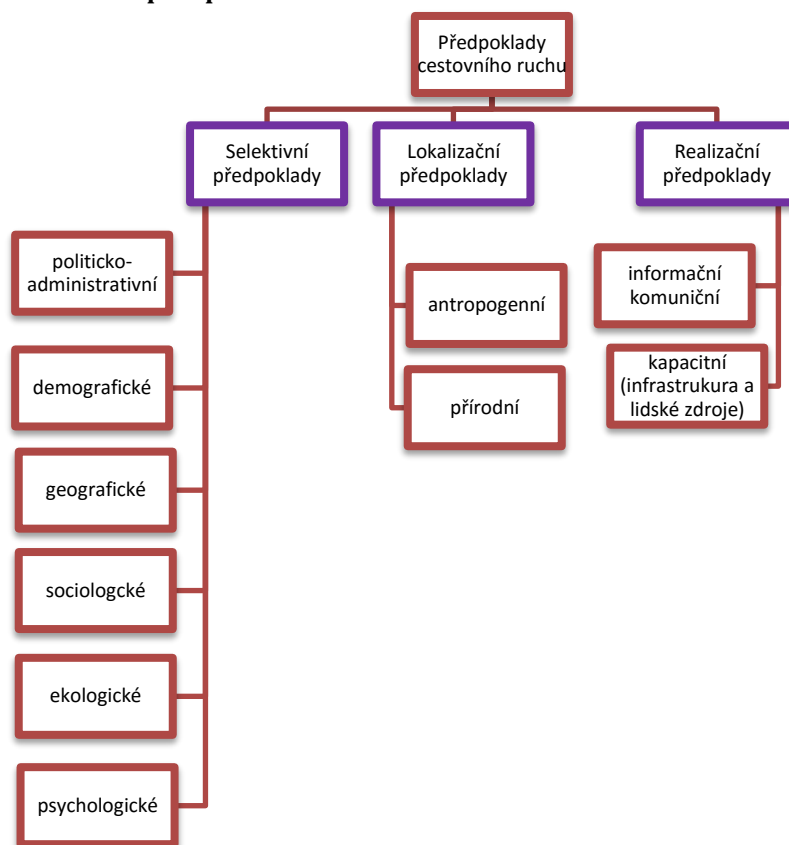
Výkladový slovník cestovního ruchu (Zelenka a Pásková, 2012, s. 178) vysvětluje geografii cestovního ruchu jako obor „zabývající se studiem zákonitostí prostorových aspektů interakce mezi cestovním ruchem a rekreací na jedné straně a krajinou na straně druhé, zákonitostmi a faktickým rozmístěním cestovního ruchu v oblastech různé prostorové hierarchie“, dále studiem lokalizačních, selektivních a realizačních faktorů a podmínek rozvoje cestovního ruchu (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008, s. 296). Kolektiv autorů Toušek, Kunc a Vystoupil (2008) dále uvádí, že geografie cestovního ruchu se zabývá analýzou vlivu cestovního ruchu na změny ve struktuře a rozmístění hospodářství v oblasti jeho realizace, dále také vyhodnocuje oblasti

z hlediska možných a vhodných forem cestovního ruchu s ohledem na přírodní, kulturní, společenské podmínky, ochranu životního prostředí a ekonomický rozvoj.

3.3 Předpoklady cestovního ruchu

Rozvoj cestovního ruchu v určité oblasti se odvíjí od široké škály faktorů, tyto faktory v terminologii cestovního ruchu jsou označeny jako předpoklady cestovního ruchu. Podle dvojice autorů Zelenka a Pásková (2012, s. 454 – 455) jsou předpoklady cestovního ruchu definovány jako „*souhrn přírodních a antropogenních aspektů včetně jejich mnohoúrovňových vazeb, které vytvářejí předpoklady pro realizaci cestovního ruchu*“. Popisem těchto faktorů se jako jeden z prvních zabýval P. Mariot (1983, cit. podle Zelenka a Pásková, 2012, s. 455), který tyto faktory klasifikoval a roztrídil je na selektivní, lokalizační a realizační předpoklady.

Schéma 1 Schéma předpokladů CR

Zdroj: zpracováno podle Mariot (1983), cit. podle Zelenka – Pásková (2012, s. 455)

3.3.1 Lokalizační předpoklady cestovního ruchu

Podle Hamarneh (2012) jsou lokalizační předpoklady limitujícím faktorem rozvoje turismu, mají kladný nebo záporný vliv na jeho další rozvoj a podle Hraly (2002) udávají pro jaké druhy cestovního ruchu je oblast vhodná a to bez ohledu zda se jedná o jevy přírodního nebo společenského charakteru. Lokalizační předpoklady jsou tvořeny na jedné straně přírodními složkami (mají relativně neměnný charakter) – reliéf, klimatické poměry, vodstvo, fauna, flóra, celkový vzhled krajiny a na straně druhé společenskými předpoklady (vytvořeny lidmi), které podle Hamarneh (2012, s. 17) zahrnují kulturně - historické památky, kulturní zařízení a akce a sportovní a zábavní akce. Výkladový slovník cestovního ruchu (Zelenka a Pásková, 2012, s. 319) dále doplňuje mezi přírodní předpoklady kvalitu vzduchu a mezi antropogenní předpoklady folklór, umění a strukturu institucí státní a místní správy a samosprávy.

Podle autorů Toušek, Kunc a Vystoupil (2008) je základním strukturním prvkem přírodních rekreačních zdrojů *reliéf*, který podmiňuje výskyt a lokalizaci řady ostatních přírodních rekreačních prvků. Jako příklad uvádějí říční síť, vegetační kryt, hospodářské využití území nebo rozmístění sídel.

Bína (2002) uvádí, že lokalizační předpoklady cestovního ruchu se vyskytují v následujících třech hlavních formách.

1. „jako vhodnost krajiny pro určitou aktivitu cestovního ruchu (z logiky věci vyplývá, že jde o takové aktivity, jejichž provádění je v rozhodující míře vázáno na přírodní prostředí); příklady: vhodnost krajiny pro cykloturistiku, pro zimní sporty, pro horolezectví apod.“
2. „jako určitá relativně fixní danost, která v obci existuje a je atraktivní pro návštěvníky; příklady: kulturně historické památky a soubory, muzea a skanzeny apod.“
3. „jako kulturní, sportovní a jiné akce, které jsou v obcích pořádány a navštěvují je účastníci (diváci) odjinud“ (Bína 2002).

3.4 Potenciál cestovního ruchu

Problematice potenciálu cestovního ruchu se již v minulosti věnovalo mnoho autorů. Výkladový slovník cestovního ruchu od dvojice autorů Zelenka a Pásková (2012, s. 433) se mimo jiné odkazuje na definice od Mariota (1983) a Bíny (2002) a definují potencionál cestovního ruchu jako „*souhrnnou hodnotu všech předpokladů cestovního ruchu, při jeho kvantitativním hodnocení na základě bodovací škály zaměřené na hodnocení potenciálu CR ve vybrané oblasti, která je snížena o zápornou hodnotu negativních faktorů rozvoje cestovního ruchu.*“ Jako příklad uvádějí špatný stav životního prostředí (nízká kvalita vzduchu, znečištění moře, pláží, nedostatečná kvalita a množství vody, kyselá deště, hlukové znečištění aj.), časté živelné události a katastrofy (zemětřesení, sesuvy půdy, laviny, záplavy atd.), vysokou kriminalitu, nestabilní politickou situaci či výskyt nakažlivých chorob (ptačí chřipka, SARS, malárie aj.). Dále také dvojice Zelenka a Pásková (2012, s. 433) zmiňuje, že potenciál cestovního ruchu je ovlivněn sezónními klimatickými jevy, jako jsou například monzuny či změny teplot a srážek obecně, a také regulacemi pohybu návštěvníků v určitých oblastech z důvodu ochrany přírodních hodnot.

3.5 Destinace cestovního ruchu

Podle Páskové (2014, s. 36) lze destinaci cestovního ruchu definovat jako „*územní celek, který se vyznačuje společným postupem při využívání potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu, sdílenou kapacitu území pro tento rozvoj, společným životním cyklem cestovního ruchu a společnými procesy cestovního ruchu.*“ Pásková (2014, s. 37) dále zmiňuje, že v minulosti převažovalo chápání regionu cestovního ruchu jako homogenního regionu², který byl vymezen zejména z fyzicko-geografických hledisek, ale v současné době je podle Páskové vhodnější, hlavně díky rozvoji destinačního managementu³, pojetí destinace cestovního ruchu jako heterogenního

---

² Homogenní regiony sdružují jednotky se stejnou nebo podobnou vlastností

³ „*soubor technik, nástrojů a opatření používaných při koordinovaném plánování, organizaci, komunikaci, rozhodovacím procesu a regulaci cestovního ruchu v dané destinaci*“ (Zelenka a Pásková, 2012, s. 106)

územního celku. Heterogenní regiony jsou, na rozdíl od regionů homogenních, vymezeny ne na základě podobnosti znaků, ale na základě vazeb mezi prvky.

Výkladový slovník cestovního ruchu (Zelenka a Pásková, 2012, s. 105-106) vysvětluje destinaci cestovního ruchu v užším smyslu jako „*cílovou oblast v daném regionu, se specifickou nabídkou atraktivit cestovního ruchu a infrastruktury cestovního ruchu.*“

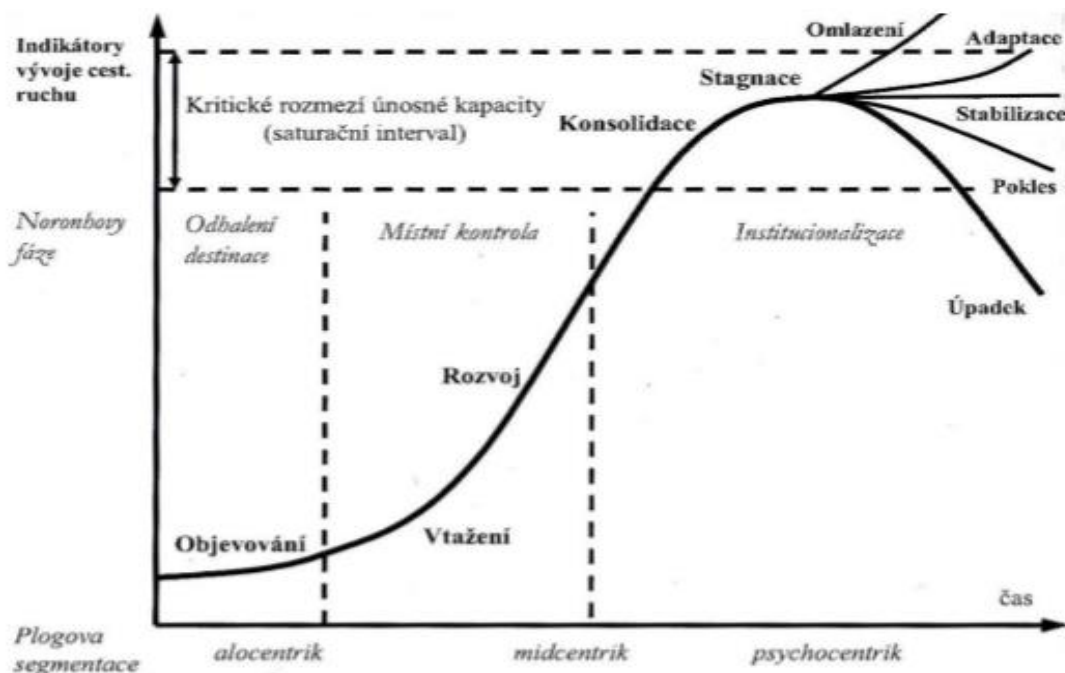
Zelenka (2013, s. 13) dále pak upřesňuje, že destinací cestovního ruchu může být pro účastníka cestovního ruchu i celý stát, ale i jeho region nebo místo, ve kterém se nachází.

3.6 Životní cyklus destinace

Podobně jako v marketingovém pojetí existuje životní cyklus produktu, tak i v odvětví cestovního ruchu existuje koncept životního cyklu destinace. Podle Zelenky a Páskové (2012, s. 654) byly první představy o životním cyklu destinace formulovány již v 19. století a dále pak rozvíjeny pracemi Christallera (1963) a Ploga (1973,1977). Výkladový slovník cestovního ruchu (Zelenka a Pásková, 2012, s. 654) označuje za nejpoužívanější model životního cyklu Butlerův životní cyklus destinace (1980), který zachycuje vývoj destinace v 6 fázích: objevení, vtažení, rozvoj, konsolidace, stagnace (která, probíhá v několika variantách – omlazením, adaptací, stabilizací či poklesem) a úpadek (viz. Obrázek 1).

Pásková (2014, s. 89) uvádí, že vývoj životní cyklu destinace bývá znázorňován křivkou, „*která podchycuje vývoj hodnot základních ukazatelů vývoje potenciálu, stavu (míry aktivace potenciálu) a cestovního ruchu v destinaci.*“ Dále potom Pásková uvádí, že se jedná o „*vývoj únosné kapacity území pro rozvoj cestovního, objemu návštěvnosti, segmentační struktury typického návštěvníka (z hlediska jeho vzorce časoprostorového a spotřebního chování), Defertovy funkce, iritačního indexu, velikosti příjmů z cestovního ruchu na obyvatele, míry využitelnosti ubytovací kapacity, počtu návštěvníku a obyvatel na jednotku plochy, úroveň hlučnosti, množství odpadu, míry sezónnosti a změny postojů místních obyvatel k rozvoji cestovního ruchu.*“

Kromě již zmíněného životního cyklu destinace podle Butlera (1980), který popisuje destinaci na základě šesti fází, existuje další přístup, jenž zmiňuje Pásková (2014, s. 89), který popisuje destinaci pouze na základě tří až čtyř fází. Znalost životního cyklu destinace a poté správná aplikace na konkrétní destinaci cestovního ruchu je velmi důležitá pro další a především udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Obrázek 1 Životní cyklus destinace

Zdroj: Butler (1980), Plog (1977), Noronha (1979), cit. podle Zelenka a Pásková (2012, s. 655)

3.7 Udržitelný cestovní ruch

Udržitelnost cestovního ruchu se v posledních letech stává stále více diskutovaným tématem, na které se soustředí mnoho autorů. Výkladový slovník cestovního ruchu (Zelenka a Pásková, 2012, s. 590-591) nabízí tři možné pohledy na danou problematiku. V prvním definuje udržitelný cestovní ruch, „jako cestovní ruchu, který díky koncepčnímu rozvoji a plánování dlouhodobě nenarušuje přírodní, kulturní a sociální prostředí, neboť jeho cílem je ochrana a zachování životního prostředí ve všech jeho aspektech a respektování životního stylu místních obyvatel.“

Dále potom výkladový slovník přidává holistickou definici udržitelného cestovního ruchu, kdy aktivity a služby cestovního ruchu, které jsou poskytované

návštěvníkům, včetně jejich vlastních aktivit, ovlivňují přírodní a antropogenní prostředí pouze jako celek v míře a kvalitě, která nemění životní prostředí (globálně i lokálně), místní komunitu či biosféru a tím tak neomezuje jejich využití pro cestovní ruch v budoucnu (Zelenka a Pásková, 2012, s. 591). Třetím pohledem je ekonomicko-environmentální vymezení, neboli „*schopnost destinace udržet si potenciál konkurence v soutěži s novými, historicky méně využívanými destinacemi, přitáhnout první i opakované návštěvníky, podržet si kulturní jedinečnost a výt v rovnováze se životním prostředím.*“ (Zelenka – Pásková, 2012, s. 591, cit. podle UNWTO).

Zelenka a Pásková (2012, s. 229) uvádějí indikátory, které slouží ke stanovení úrovně udržitelnosti cestovního ruchu, přičemž se v praxi nejčastěji sledují následující indikátory:

a) Univerzálně využitelné indikátory ve všech typech destinací CR

- Ochrana území
- Intenzita užívání
- Kontrola rozvoje
- Proces plánování
- Sociální dopady
- Odpadové hospodářství
- Atraktivnost
- Ekologicky únosná kapacita
- Spokojenost návštěvníků
- Spokojenost místních obyvatel
- Příspěvek cestovního ruchu místní ekonomice
- Tlak na místo

b) Specifické indikátory pro vybrané typy destinací CR

Aplikují se na specifické druhy destinací, jako jsou malé ostrovy, chráněná území, horské oblasti, místa s kulturními atraktivitami cestovního ruchu a pobřežní oblasti, osídlená místa a destinace pro ekoturismus (Zelenka a Pásková, 2012, s. 229).

Jak již bylo zmíněno, definic či pohledů na udržitelnost cestovní ruchu existuje několik. Shrnutím lze udržitelnost cestovní ruchu brát jako manažerský postup, kdy se všechny zúčastněné strany (návštěvníci i poskytovatelé atraktivit cestovního ruchu) snaží o neoptimálnější využívání všech zdrojů, při zachování ekonomické, environmentální a sociální vyváženosti, čímž přispívají i ochraně životního prostředí.

4 Hlavní část práce

4.1 Obecné představení Spojených arabských emirátů

Spojené arabské emiráty jsou federací sedmi konstitutivních emirátů - Abú Dhabí, Dubaj, Sharjah, Ajman, Umm al-Qaiwain, Fujairah a Ras al-Khaimah, ležících na jižním pobřeží Perského zálivu v oblasti Blízkého východu (viz Obrázek 2). Spojené arabské emiráty vznikly v roce 1971 spojením prvních 6 emirátů a o rok později se k nim přidal i poslední sedmý Ras al-Khaimah (Kalivoda, 2010, s. 7). Spojené arabské emiráty (dále SAE) hraničí na jihozápadě se Saudskou Arábií a na východě s Ománem. Na severní části sdílí v Perském zálivu námořní hranici s Katarem a Íránem. Po celé severní části SAE se táhne 600 kilometrů dlouhé pobřeží Perského zálivu a východní část pobřeží SAE omývají vody Ománského zálivu. Spojené arabské emiráty zabírají plochu o rozloze 83 600 km² (Dražan 2008, s. 8), z čehož většina je tvořena pouštěmi, včetně čtvrté největší písečné poušti Rub al-Khali, která se táhne podél jižní části SAE a dále zasahuje na území Ománu, Saudské Arábie a Jemenu (Kalivoda, 2010, s. 7). Nejrozsáhlejší plochu zaujímá emirát Abú Dhabí, který se rozprostírá na ploše 67.340 km² a je druhý nejlidnatější hned po emirátu Dubaj, současně je také hlavním městem federace (Dražan, 2008, s. 179). Naopak nejmenším emirátem je Ajman, jenž okupuje plochu o velikosti 259 km² (Dražan, 2008, s. 133).

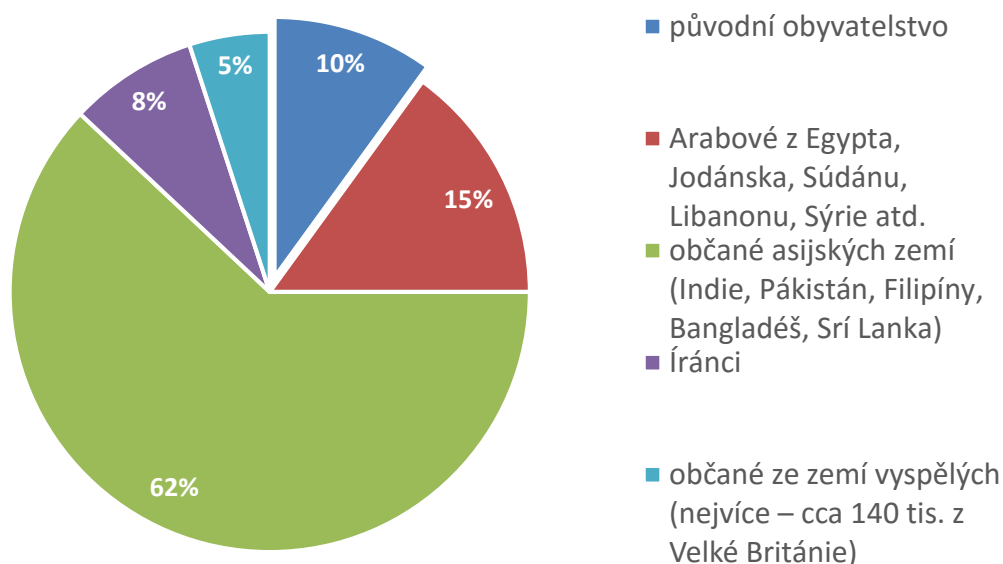

Obrázek 2 Mapa Spojené arabské emiráty

Zdroj: Mapa SAE (2009, online)

Většina obyvatelstva žije na pobřežních částích země, kde je velmi vlhké a horké podnebí s teplotami dosahujícími v letních měsících až k 50 stupňům Celsia (viz Graf 2 - Průměrné teploty Dubaj v °C), pouštní oblasti jsou z valné většiny neosídlené (Kalivoda, 2010, s. 8 a Dražan, 2008, s. 36).

Podle souhrnných dat o Spojených arabských emirátech, publikovaných českým zastupitelským úřadem v Abú Dhabí (Businessinfo.cz, 2016, s. 3) žilo v roce 2014 v SAE přes 8 milionů lidí, z čehož jen asi 10 % tvořilo původní obyvatelstvo. Zbytek populace je tvořen převážně přistěhovalci, kteří zde hledají pracovní příležitosti.

Graf 1 Národnostní složení SAE

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat ze Souhrnných teritoriálních informací - Spojené arabské emiráty (Businessinfo.cz, 2016, s. 3-4)

SAE mají každoročně poměrně vysoký přírůstek obyvatel, v roce 2015 činil 6,3 %, a byl dán především migrací cizinců za prací (Businessinfo.cz, 2016, s. 3). Tato migrace má také za následek vysoký podíl mužské populace (cca 68%) a také vysoký podíl ekonomicky činného obyvatelstva, který dosahuje až 59 %. Téměř 78,7 % populace tvoří osoby ve věku 15 – 64 let, 20,4 % děti a mladiství ve věku 0 - 14 let, a zbývajících 0,7 % čítají osoby starší 64 let (Businessinfo.cz, 2016, s. 3). Průměrný věk obyvatelstva je 30 let.

Úředním jazykem v SAE je arabština, angličtina je široce rozšířená nejen v obchodním styku, ale i v komunikaci mezi mnohými národnostmi žijícími na území SAE (Dražan, 2008, s. 21). Státním náboženstvím je islám, nicméně však jak upozorňuje Dražan (2008, s. 23) SAE společně s Kuvajtem jsou jedinými státy v oblasti, jenž tolerují vyznávání i jiných náboženství než je islám, ale nesmí být dále aktivně šířena. Národní měnou je emirátský dirham (AED), který se dělí na 100 filsů (Kalivoda, 2010, s. 28).

4.2 Lokalizační předpoklady SAE

4.2.1 Přírodní předpoklady

Jak již bylo rozebráno v kapitole 3.3.1., lokalizační předpoklady jsou tvořeny přírodními a společenskými (antropogenními) předpoklady. Typickým rysem přírodních předpokladů je jejich relativní neměnnost, tedy jejich trvalý charakter. Z jejich povahy jsou v této kapitole přírodní činitelé rozebrány jako celek pro Spojené Arabské emiráty. Poté autor krátce popisuje jednotlivé emiráty a uvádí vybrané příklady přírodních atraktivit těchto emirátů.

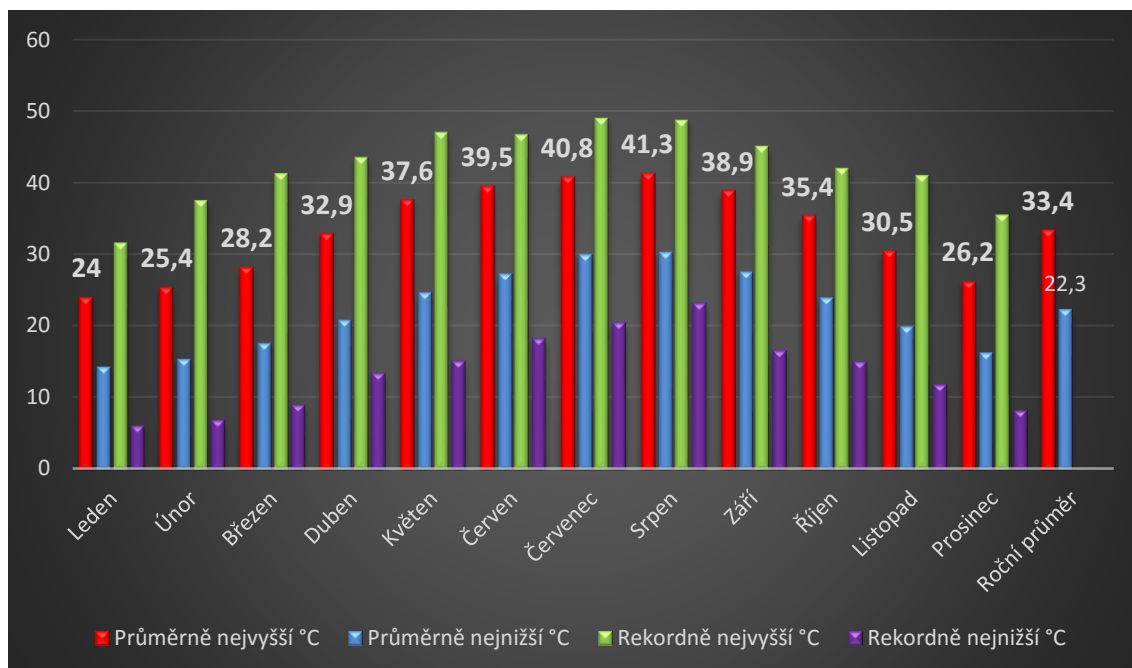
4.2.1.1 Reliéf a horizontální členění krajiny

Spojené arabské emiráty se rozkládají na východní polovině Arabského poloostrova u pobřeží Perského zálivu. Jak uvádí Kalivoda (2010, s. 7 – 8) majoritní část území této federace je tvořena pouštěmi, z nichž největší rozlohu zabírá poušť Rub al-Khali, a jak již bylo zmíněno, jedná se o čtvrtou největší poušť světa. Území SAE je nížinného charakteru, avšak na severovýchodu země se nachází skalnaté pohoří Hajarských hor, které odděluje emirát Fujairah od zbytku země (Kalivoda, 2010, s. 7-8). V tomto pohoří se také nachází nejvyšší hora Spojených arabských emirátů Jebel Yibir, který v nejvyšším bodě dosahuje nadmořské výšky 1 527 metrů (Dražan, 2008, s. 8).

Za zmínku stojí lidmi vytvořené změny v reliéfu krajiny v emirátu Dubaj. Jedná se o změny vyvolané výstavbou umělých ostrovů u pobřeží metropole Dubaj. Tyto světoznámé ostrovy a poloostrovy navýšili plochu území emirátu z původních 3 900 km² na 4 114 km². Tyto, i z vesmíru viditelné, ostrovy a poloostrovy vznikly navrstvením písku a kamenů na mořské dno pomocí speciálních lodí (tzv. dredges). Doposud se jedná o dva poloostrovy ve tvaru palm (Palm Jumeirah a Palm Jebel Ali) a jednoho souostroví s ostrovy zformovanými do tvaru světových kontinentů (Dražan, 2008, s. 105 – 107). Satelitní snímek s touto oblastí je k nahlédnutí v příloze č. 2 této práce (viz The World, Obrázek 21 - Dubaj, foto z vesmíru).

4.2.1.2 Klima

Podnebí Spojených arabských emirátů je subtropické, tedy velmi horké a také vlhké (Kalivoda, 2010, s 13). Jak popisuje Dražan (2008, s. 36) je to dáno polohou SAE přímo na obratníku Raka, což, mimo extrémně teplé letní období a vysokou vlhkost vzduchu, způsobuje také teplé zimy, kdy se teploty pohybují okolo 20 °C a vlhkost vzduchu již není tak vysoká. Množství srážek v této oblasti je poměrně nízké a jejich výskyt, zejména v nížinné části země je ojedinělý. Největší podíl srážek patří k severovýchodu země, do oblasti Hajarských hor, kde nebývají neobvyklé i velmi silné průtrže mračen, které, jak zmiňuje Dražan (2008, s. 36), mohou způsobit rychlé naplnění vyschlých říčků, jenž mohou dále zásobovat vodou i níže položené oblasti. V důsledku klimatických podmínek tohoto území je také doporučováno navštívit SAE v období od listopadu do dubna (Dražan, 2008, s. 36). Této problematice se také věnovala otázka č. 27 v dotazníkovém šetření autora. V následujícím grafu jsou prezentovány průměrné teploty pro emirát Dubaj, rozšířeny o rekordně nejvyšší a nejnižší teploty a také roční průměr.

Graf 2 - Průměrné teploty Dubaj v °C

Zdroj: Vlastní zpracování s využitím dat z *Climate in Dubai across the year. Dubai Airport* (2015, online)

4.2.1.3 Vodstvo

Jak již bylo zmíněno, SAE leží na pobřeží Perského zálivu, který je zálivem Indického oceánu a východní část země omývají vody Ománského zálivu. Vody perského zálivu jsou pověstné především svými zásobami surové ropy a zemního plynu (Kalivoda, 2010, s 15), které jsou jedny z největších na světě. Vody těchto zálivů jsou také domovem pro široké spektrum fauny a flóry (více v následující podkapitole). Průměrná hloubka Perského zálivu se pohybuje okolo 50 metrů. Perský záliv je na severu spojen Hormuzským průlivem s Ománským zálivem, který se rozkládá mezi východním výběžkem Arabského poloostrova, Íránem a západním Pákistánem. Vzhledem k typu podnebí zde nejsou žádné stále řeky, ale nacházejí se zde tzv. *vadí*, což jsou vyschlá řečiště řek. Jakou příklad mohou sloužit Wadi Wurayah v emirátu Fujairah (viz. Obrázek 3)

Obrázek 3 - Wadi Wurayah

Zdroj: *Daily avenue* (2015, online)

4.2.1.4 Biosféra

Navzdory klimatickým podmínkám a rozsáhlým pouštím je fauna a flóra v SAE poměrně pestře zastoupená. Kalivoda (2010, s. 13) označuje za nejúrodnější emirát Ras Al-Khaimah, ve kterém se nachází mnoho farem, jenž svojí produkcí zásobují ostatní emiráty ovocem, zeleninou, mlékem a také drůbeží. Rozvoj zemědělství v tomto nejsevernějším emirátů, podle Dražana (2008, s. 147), umožnila hlavně dostupnost vody, která se do této oblasti dostává z přilehlých horských oblastí. Nejfrekventovaněji se vyskytujícím stromem v SAE je datlová palma, která je také schopná přežít v pouštních oblastech a jak uvádí Kalivoda (2010, s. 16) SAE se v produkci datlí řadí k nejvýznamnějším pěstitelům na světě. V pobřežních oblastech lze pak také hojně nalézt kokosové palmy, citrusovníky, papáje a na ostrůvcích se vyskytují mangrovové porosty (Kalivoda, 2010, s. 13 – 14).

V hornatějších oblastech, zejména v Hajarských horách, rostou převážně akácie. Nejzelenějšími oblastmi jsou pak bohužel, jak zmiňuje Dražan (2008, s. 33), lidmi vytvořené plochy, jako golfové kurty, zahrady okolo hotelových resortů apod. Za nejtypičtější zástupce fauny považuje Dražan (2008, s. 33) domestikované velbloudy a kozy. Nicméně ani zdaleka se nejedná o jediné živočichy vyskytující se v této oblasti. V pouštních oblastech se vyskytuje několik druhů štírů, jedovatých hadů (např. zmije paví, perská a rohatá), gekonů a až na 10 tisíc druhů hmyzu. Většinou se jedná o brouky, mravence nebo pavouky (Dražan, 2008, s. 33 – 34).

Kalivoda (2010, s. 14) dále rozšiřuje zástupce fauny z třídy savců o pouštní a arabské kočky, různé druhy lišek (včetně vzácné lišky Blanfordovy) a ryse stepního (karakal). Mezi nejvzácnější savce patří přímorožec arabský

Obrázek 4 - Přímorožec arabský

Zdroj: *Cestování Idnes* (2012, online)

(Obrázek 4), savec podobný antilopě s rohy dlouhými až 90 cm. Dražan (2008, s. 35) upozorňuje, že v druhé polovině minulého století jeho populace téměř vymizela a dnes se pomalu navrácí do volné přírody. Mezi další vzácné živočichy lze zařadit kriticky ohroženého levharta arabského, který je nejmenší ze všech levhartů a nelze ho spatřit nikde jinde než v Arábii.

Díky geografické poloze SAE se emiráty stávají zastávkou pro nespočet druhů ptáku při migraci na trase Asie - Afrika. V období tohoto procesu se na březích emirátu objevuje až na 250 brodivých ptáků (Dražan, 2008, s. 35). SAE se také stávají domovem až pro třetinu světové populace sokoterských kormoránů. Mezi nejvzácnější a zároveň kriticky ohrožený druh ptáku v SAE patří poddruh ledňáčka (*Todirhamphus chloris* – *ledňáček proměnlivý*), který se podle Dražana (2008, s. 35) vyskytuje jen v několika desítkách párech v laguně Khor Kalba v emirátu Sharjah.

Vody Perského a Ománského zálivu bují životem. Vyskytují se zde tuňáci, makrely i mečouni. Korálové útesy jsou domovem pestrobarevných, tropických ryb a rejnoků. U útesů se mohou vyskytnout murény nebo barakudy. (Kalivoda, 2010, s. 15) Kromě mnoha druhů ryb, oplývají vody těchto dvou zálivů mořskými savci, nejčastěji se zde pak vyskytuje několik druhů delfínů a u východních břehu lze naléznout kosatky a také velryby. Jak udává Dražan ve svém průvodci (2008, s. 34), žijí zde čtyři druhy mořských želv a několik druhů mořských hadů.

4.2.1.5 Vybrané přírodní atraktivity emirátu Abú Dhabí

Emirát Abú Dhabí, se stejnojmenným hlavním městem, je největším a také, díky zásobám ropy, nejbohatším emirátem federace. Převážnou část území zaujímá pustá písečná či kamenitá poušť (Dražan, 2008, s. 179). Mezi nejpřitažlivější atraktivity lze považovat oblast zvanou **Liwa**. Jedná se o oblast oáz, která se nachází uprostřed pouště Rub al-Khali, 100 kilometrů jižně od Perského zálivu a 140 kilometrů od metropole Abú

Dhabí. V této oblasti se nachází několik desítek jednotlivých oáz, které jsou rozprostřeny mezi ohromnými písečnými dunami, které mohou dosahovat výšky až několik desítek metrů. (Dražan, 2008, s. 199 – 200)

Obrázek 5 - oblast Liwa
Zdroj: Vivaster (2016, online)

Tato oblast je domovem mnoha živočichů, zejména pak těch nočních. Návštěvníkům jsou zde k dispozici aktivity, jako jsou pouštní projížďky terénními vozy nebo v sedlech velbloudů, které lze zakončit mátovým čajem ve stanu Beduínů a sledováním romantického západu slunce. (Hamarneh, 2012, s. 154 a Dražan, 2008, s. 200)

Tato oblast je pro SAE velmi důležitá z hlediska historie, neboť právě z této oblasti pochází kmen, z něhož se dodnes rekrutují vládcí Spojených arabských emirátů. (Dražan, 2008, s. 200).

Další přírodní atraktivitou, doposud turisticky jen ojediněle využívanou, lze jmenovat množství ostrovů, z nichž mnohé se nacházejí v soustavě lagun poblíž metropole Abú Dhabí. Většina z těchto ostrovů je neobydlená, avšak poskytují domov mnoha živočichům, zejména pak stěhovavým ptákům, které tyto ostrovy využívají jako zastávku při svých migracích. Mimo ptactvo ostrovy hostí početné populace býložravců, zejména gazel, kteří zde byli uměle vysazeni. Negativní vliv na některé z ostrovů mají ropné společnosti, které je využívají k těžbě ropy, čímž negativně působí na okolní biosféru. (Dražan, 2008, s. 202)

4.2.1.6 Vybrané přírodní atraktivity emirátu Dubaj

Emirát Dubaj sousedí na jihu s emirátem Abú Dhabí a na severovýchodě s emirátem Sharjah. Emirát Dubaj je nejlidnatější ze všech sedmi emirátů, podle aktuálních odhadů Dubajského statistického úřadu (dále DSC, z angl. Dubai statistics center) je populace emirátu téměř 2,5 miliónu obyvatel (DSC, 2016). Hlavním městem emirátu je stejnojmenná metropole Dubaj ležící na severním okraji emirátu. Metropole Dubaj je rozdělena výběžkem Perského zálivu zvaným Dubai Creek na dvě části, Deiru na severní straně a Bur Dubai na jižní straně. Emirát Dubaj je hned po Abú Dhabí druhý největší emirát federace. Svoji rozlohou zabírá území o ploše 4 114 km², jehož součástí je také malá enkláva⁴ **Hattá**, která se nachází mezi horami Hajar u hranic s Ománem (Kalivoda, 2010, s. 49). Tato oblast je populární pro svá skalní jezírka, ve kterých je možné se i vykoupat. Kalivoda (2010, s. 53) dále doplňuje další

Obrázek 6 - Hatta, jezírko

Zdroj: *Tripadvisor* ([b.r.]. online)

⁴ Enkláva = malá část území státu, která není pod jeho jurisdikcí, přičemž toto území je daným státem kompletně obklopeno a nemá volný přístup k mezinárodním vodám (Zelenka a Pásková, 2012, s. 143)

zajímavou oblast v této enklávě, skansen Hatta přibližuje život a atmosféru klasické dobové vesničky z dob před objevením ropy. Kalivoda (2010, s. 52) dále upřesňuje, že se jedná o více než třicet stavení, které díky svým exponátům umožňují návštěvníkům nahlédnout do historie sahající až 2 tisíce let do minulosti.

Bezpochyby jedním ze zásadních důvodů značné oblíbenosti Dubaje je její část zvaná Jumeirah. Dražan (2008, s. 85) uvádí, že se jedná oblast, která na jihu navazuje na Bur Dubai (jihozápadní část Dubaje) a na její ploše se nachází nejhustší koncentrace luxusních hotelových řetězců v čele s Burj al-Arab. Tato luxusní oblast se táhne podél pobřeží v délce přesahující 35 kilometrů (Kalivoda, 2010, s. 52) a mimo luxusní pláže a rezidence se zde také nachází významné archeologické naleziště z 3. - 6. století. Jeden, již z dříve zmíněných palmových ostrovů se nachází právě v této oblasti. Nejenom emirát Abú Dhabí se může chlubit mohutnými písečnými dunami, které jsou lákavým cílem pro mnohé návštěvníky. Dražan (2008, s. 112) zmiňuje oblast zvanou Nazwa, která se nachází u hlavní silnice vedoucí do Hatty, právě což jí přineslo značnou popularitu. Díky své poloze se stává cílem pro návštěvníky toužící si vyzkoušet lyžování na písku či safari jízdu v džípech (Dražan, 2008, s. 52)

4.2.1.7 Vybrané přírodní atraktivity emirátu Sharjah

Emirát Sharjah se nachází na východ od emirátu Dubaj a jak zmiňuje Dražan (2008, s. 117) jako jediný emirát má přístup k obou dvou zálivům. Na severu jeho břehy omývají vody Perského zálivu a přístup k Ománskému zálivu je zapříčiněn jeho třemi enklávami (Dibba, Khor Fakkan a Kalba), které se nacházejí na území emirátu Fujairah. Tento emirát je pověstný jako kulturní centrum SAE, kde se klade důraz na dodržování islámských tradic a Dražan (2008, s. 117) dále uvádí, že právě proto zde platí zákaz konzumace alkoholu a na veřejných plážích platí zákaz ženám koupat se v klasických plavkách.

V emirátu Sharjah se nachází významná oblast Khor Kalba, ve které leží unikátní ekosystém mangrovníkového háje, který patří mezi nejstarší na území Arábie. Koruny těchto stromů poskytují domov rozličným druhům ptactva a vodní plocha zase zázemí pro podvodní život. S cílem uchránit tento ekosystém, rozhodla v roce 2012 vláda emirátu Sharjah (Gulf news, 2014a, online) o jeho dočasném uzavření pro veřejnost.

Obrázek 7 - Khor Kalba

Zdroj: *The National AE* (2013, online)

4.2.1.8 Vybrané přírodní atraktivity emirátu Ajman

Emirát Ajman je nejmenší ze všech sedmi emirátů, severní stranu omývají vody Perského zálivu a zbytek území je obklopen emirátem Sharjah. K území emirátu také náleží dvě enklávy v pohoří Hajar - Masfut a Manama (Dražan, 2008, s. 133).

Pravděpodobně jedna z největších přírodních atraktivit je několikasetmetrová veřejná pláž. Podle Dražana (2008, s. 135) je zde moře mimořádně čisté a jedná se o jedno z nejlepších míst pro koupání v SAE.

Obrázek 8 - pláž Ajman

Zdroj: *Planetware* (2016, online)

4.2.1.9 Vybrané přírodní atraktivity emirátu Umm Al-Qaiwain

Tento, druhý nejmenší, emirát se nachází mezi emirátem Sharjah na jihu a Ras al-Khaimah na severovýchodě. Jelikož tento emirát nemá vlastní příjmy z ropného průmyslu, je podle Dražana (2008, s. 139) částečně odkázán pouze na podíl příjmů z ropy vytěžené při hranici s emirátem Sharjah. To má za následek, že se jedná o nejméně rozvinutý emirát federace a mohl by tedy být, podle Dražana (2008, s. 139), názornou ukázkou, jak by mohly SAE vypadat v době před objevením ropy. Významnou přírodní atraktivitou tohoto emirátu je ostrov Sinaiyah, který leží nedaleko hlavního města.

Dražan (2008, s. 143) jej popisuje jako menší, hřebenovitý písčiny ostrov, který je velmi cennou přírodní atraktivitou s rozmanitým ekosystémem. Právě zde mangrovové porosty poskytují úkryt kolonii sokoterských kormoránů (viz. Kapitola Biosféra). Bylo zde také uměle vysazeno stádo arabských gazel a vnější vody kolem ostrůvky jsou domovem menších žraloků. K ostrovu se dá dopravit na turistických lodích, nicméně vstup na ostrov není povolen z důvodu ochrany tamního ekosystému.

4.2.1.10 Vybrané přírodní atraktivity emirátu Ras al-Khaimah

Ras al-Khaimah je nejsevernější ze všech emirátů a díky reliéfu krajiny, který se od mořského pobřeží zvedá až do pohoří Hajar bývá považován za nejkrásnější. Kombinace moře, pouště, úrodného údolí a skalitého pohoří z něho také dělá nejrozmanitější z emirátů. Na severu sousedí s enklávou sultanátu Omán a zbylé hranice jsou sdíleny s emiráty Umm al-Qaiwain, Sharjah a západní hranici tvoří s emirátem Fujairah (Kalivoda, 2010, s. 56). Bezesporu jednou z největších přírodních atraktivit tohoto emirátu jsou **horská vádí** v pohoří Hajar. Tyto vyschlá koryta řek tvoří kamenitá údolí a soutěsky, která se stávají přes den domovem pro stáda domestikovaných koz. Jsou také vyhledávaným cílem turistů, kteří jsou příznivci jízdy v terénních autech. (Dražan, 2008, s. 156). Mezi nejznámější patří Wadi Khabb Shamsi a Wadi Bih, v druhém jmenovaném se každoročně běží maraton.

Obrázek 9 - Wadi Bih

Zdroj: Salomon Wadi Bih Run ([b.r.], online)

4.2.1.11 Vybrané přírodní atraktivity emirátu Fujairah

Emirát Fujairah se nachází na východní straně Arabského poloostrova u Ománského zálivu, který je součástí Arabského moře a náleží tak Indickému oceánu. Jeho téměř stokilometrové pobřeží zajišťuje bujný podmořský život, který je rájem pro potápěče. Jak uvádí Dražan (2008, s. 174), **potápění**, vedle horských vádí, je jednou z největších přírodních atraktivit tohoto emirátu. U pobřeží Khor Fakkan se nachází 10 šnorchlovacích či potápěcích lokalit. Dražan (2008, s. 174) dále označuje za typická zejména podmořská skaliska, která jsou porostlá měkkými korály a korálové zahrady klesající až do hloubky 40 metrů. Fauna je zde zastoupena množstvím exotických ryb, mořských želv a druhů žraloků.

Dražan označuje za nejpopulárnější lokality pro potápění, mimo jiné, oblasti Ras Dibba, Snoopy Island a Shark Island. (Dražan, 2008, s. 174-175)

Obrázek 10 Fujairah, potápění

Zdroj: Radisson Blu Resort Fujairah ([b.r.], online)

4.2.2 Kulturně správní předpoklady

V následující kapitole jsou rozebrány vybrané kulturně správní předpoklady rozvoje cestovního ruchu v jednotlivých emirátech SAE. Nejedná se tedy o výčet všech předpokladů, pouze několika vybraných, které autor považuje za klíčové v daném regionu. Při výběru těchto předpokladů se autor řídil rozčleněním podle autorky Hamarneh (2012, s. 17), která kulturně správní předpoklady nazývá jako společenské předpoklady a dále je dělí na:

- *Kulturně-historické památky*
- *Kulturní zařízení a akce*
- *Sportovní a zábavní akce*

4.2.2.1 Vybrané kulturně-správní památky

Mezi kulturně-historické památky, podle Hamarneh (2012, s. 16), spadají architektonické budovy, stavby lidové architektury, památky, technické památky a národně historické památky.

Za posledních několik desítek let SAE prodělaly radikální vývoj, z beduínské společnosti se vlivem financí získaných s nerovného bohatství utvořila moderní, vyspělá společnost, využívající nejmodernější technologie. V současné době je tento vývoj nejvíce patrný v emirátech Dubaj a Abú Dhabí, které jsou nejvyvinutějšími oblastmi v SAE.

Zejména v oblasti architektury zaznamenaly emiráty nejdramatičtější vývoj. Již zmíněné dva emiráty a jejich stejnojmenné metropole jsou doslova přeplněny moderní architekturou, kterou tvoří výškové budovy a mrakodrapy, široké mnohaproudové komunikace a jiné objekty moderní infrastruktury. Nejznámější architektonickou stavbou v SAE, což potvrzuje i dotazníkové šetření, je **Burj Khalifa**, nejvyšší budova světa. Tato budova se stala i ikonou celých Spojených arabských emirátů. Nachází se v metropoli Dubaj a s 828 metry a 189 patry je od svého otevření na začátku roku 2010 nejvyšší budovou světa. Na svých webových stránkách (Burj Khalifa, 2016, online) se prezentuje jako multifunkční budova, která v sobě zahrnuje luxusní byty, hotely, restaurace, kanceláře, bazén a také se zde

nachází nejvýše položená vyhlídková plošina, která je ve výšce 555 metrů na 148. podlaží. Tato budova je součástí rozsáhlého komplexu Downtown Dubai, k němuž, mimo jiné, také patří obchodní centrum The Dubai Mall. Toto obchodní centrum není až tak výjimečné svoji architekturou, jako svoji rozlohou, která činí 502 tisíc metrů čtverečných a zejména tím, že jeho součástí je také zimní stadion a obrovské akvárium s podmořskou zoo (The Dubai Mall, 2016, online).

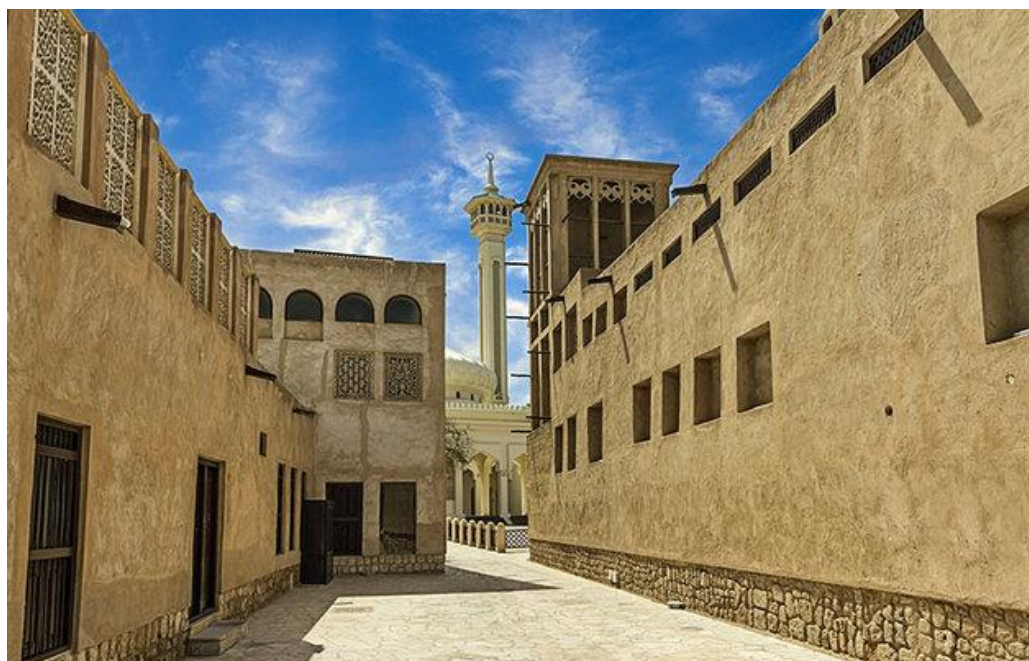
Burj al Arab je druhá nejznámější architektonická budova v SAE, nachází se v Dubaji a jedná se o světově jediný sedmi-hvězdičkový hotel. Celá budova je vystavěna na umělém ostrově a její tvar imituje plachetnici. S pevninou je spojen unikátním zaobleným mostem. Základy tohoto hotelu jsou tvořeny 230 piloty, které jsou usazeny až do 40 metrové hloubky. To umožnilo této budově dosáhnout výšky 321 metrů (Idnes, 2013, online). Hotel nabízí 202 luxusních apartmá, cena za noc se může v královském apartmá pohybovat v řádech desítek tisíc dolarů. Interiér tohoto hotelu je unikátní hojným použitím zlata jako hlavního dekorativního prvku.

Obrázek 11 - Burj al Arab

Zdroj: *Idnes (2013, online)*

Podle Dražana (2008, s. 181) by moderní metropole Abú Dhabí mohla svojí architekturou připomínat mnohá západní města, až na to, že se zde nachází několik stovek mešit, včetně jedné ze světově největších mešit, **mešity šejka Zayeda** (z angl. Sheikh Zayed Grand Mosque), s kapacitou až 41 tisíc věřících. Celá mešita je obložena mramorem, stěny jsou zdobeny perletí, polodrahokamy a zlatem (Idnes, 2015, online). V roce 2014 zařadil cestovatelský server Trip Advisor (Idnes, 2015, online) tuto mešitu na druhou pozici v žebříčku 25 největších cestovatelských atrakcí. Dražan (2008, s. 73) vyzdvihá z lidové architektury **čtvrť Bastakia** v staré části Dubaje. Jedná se městskou část Dubaje, která byla vybudována na konci 19. století a stala se domovem zámožných perských obchodníků s perlami a tkaninami. Zajímavostí zde jsou tzv. větrné věže, které umožňovaly vzduchu proudit do vnitřních prostor domů a tím působily jako primitivní předchůdci dnešních klimatizací (Dražan, 2008, s. 73 a Planetware, [b.r.], online). Viz následující obrázek.

Obrázek 12 - čtvrť Bastakia, Dubaj

Zdroj: Planetware ([b.r.],online).

Jak již bylo zmíněno, Dubaj je rozdělena mořským zálivem Creek na dvě části – Deiru na severovýchodním břehu a Bur Dubai na jihozápadním břehu. V části Bur Dubai se nachází oblast zvaná **Shindagha**, která je považována za strážce islámských tradic, což ji dělá velkým lákadlem pro turisty. Jak zmiňuje Dražan (2008, s. 78) svůj palác, který je typickou ukázkou arabské architektury 19. století, zde má někdejší

šejk Saeed Al Maktoum. V této oblasti se nachází i další významná atraktivita Dubaje. Jedná se o tradiční tržiště Dubai Old Souq. Dražan (2008, s. 79 – 80) uvádí, že se jedná o čtvrť se stovkami krámků s nejrůznějším zbožím, z nichž nejsilnější atmosféru má textilní souk⁵, kde je možno zakoupit pestrobarevné látky, šátky či jiné textilní výrobky a v přilehlých krejčovství si z nich nechat udělat šaty (Dražan, 2008, s. 79 - 80).

Městská část Deira ležící severovýchodně od Creeku obsahuje oproti Bur Dubai významně méně historických budov. Nacházejí se zde především sídla úřadů a bank. Navzdory tomu, že se jedná o modernější část Dubaje, nacházejí se v této části starobylé souky, z nichž nejnámější je pravděpodobně proslulý **trh se zlatem** (Kalivoda, 2010, s. 52). Tento Gold Souq, neboli zlatý trh je tvořen jedinou uličkou, krytou dřevěnou střechou a bývá označován jako největší trh se zlatem na světě. Tyto tradiční tržiště jsou rozesety po celém území Deiry. Mimo již zmíněný Zlatý trh, zde lze nalézt tržiště s kořením Spice Souq, trh s voňavkami Perfume Souq, krytý trh Deira Covered Souq nabízející rozličný sortiment zboží, Fish market a nebo Fruit and Vegetable Market (Dražan, 2008, s. 81 – 83).

Obrázek 13 - Zlatý trh

Zdroj: Amolife ([b.r.], online)

---

⁵ Souk (z arab. suq) = tržiště

4.2.2.2 Vybrané kulturní zařízení a akce

Podle Hamarneh (2012, s. 16) kulturní zařízení a akce jsou souborem atraktivit různého určení s rozdílným výrazem pro rozvoj turismu. Hamarneh (2012) dále uvádí, že většina těchto atraktivit funguje jako doplněk jiných památek a za profilující atraktivitu považuje pouze ty atraktivity, které předvádějí výjimečné ukázky a akce. Hamarneh (2012) tyto atraktivity dělí podle charakteru na: „zařízení soustředící sbírky různého druhu (muzea, galerie), zařízení, jejichž prostřednictvím se realizují kulturní a jiné akce (divadla, operní scény) a také církevní památky a akce s náboženskými slavnostmi a poutěmi“ (Hamarneh, 2012, s. 16).

Kalivoda (2010, s. 53) považuje za kulturní centrum SAE emirát Sharjah. Na území tohoto emirátu se nachází velké množství kulturních zařízení, především muzeí a galerií přičemž, jak upozorňuje Dražan (2008, s. 119), je dbáno především na ochranu památek a tradiční muslimské architektury. O důležitosti tradiční kultury svědčí i fakt, že Sharjah je držitelem ocenění od UNESCO Hlavní město kultury arabského světa (UNESCO, [b.r.] ,online). Důležitou památkou v tomto emirátu je **Islámské muzeum** (Sharjah Islamic Museum, Obrázek 14), které je umístěno ve dvě stě let staré budově a mezi jeho exponáty lze nalézt staré rukopisy, mince, keramiku, šperky a předměty i umělecká díla vázající se k historii islámské civilizace (Kalivoda, 2010, s. 54 a Dražan, 2008, s. 122 – 123).

Obrázek 14 - Islámské muzeum, Sharjah

Zdroj: *Universes in Universe* (2016, online)

Dalším významným muzeem tohoto emirátu je pak **Sharjah Art Museum**, bylo otevřeno v roce 1997 a je jedno z největších muzeí v oblasti Perského zálivu. I přestože se toto muzeum nachází v nově postavené budově, jeho architektura ladí se staršími dobovými domy. V tomto muzeu se nachází 32 výstavních sálů, z čehož 8 je věnováno soukromé sbírce vládce tohoto emirátu. Muzeum také každoročně hostí množství zahraničních výstav (Dražan, 2008, s. 124).

Emirát Ajman se pyšní jedním z nejlépe vybavených muzeí. Toto muzeum, příhodně pojmenované **Ajman Museum**, sídlí ve staré pevnosti z roku 1775, která dříve sloužila jako sídlo ajmanských vládců a zároveň jako první linie obrany před případným útokem (Dražan, 2008, s. 134). Nacházejí se zde expozice věnované výrobě tradičních lodí *dhow* a lovcům perel či první rozhlasové stanici Ajman Radio. V interiéru muzea se nacházejí repliky tradičních souků, domů či uliček doplněných o figuríny.

Obrázek 15 - Ajman muzeum

Zdroj: *Ajman Tourism (2016, online)*

Mnoho kulturně zaměřených atraktivit nabízí také emirát Abú Dhabí, respektive jeho hlavní metropole. Díky financím, kterými tento emirát disponuje, zde vznikají velmi zajímavé atraktivy. Po několika letech odkladů, by v roce 2016 mělo být dokončeno **Louvre Abú Dhabí** muzeum (The National AE, 2016a, online). Název tohoto projektu není nahodilý, jedná se totiž o pobočku slavného pařížského muzea Louvre. Po svém otevření by mělo nabízet rozsáhlé expozice světového umění od pravěku po současnost napříč světovými kulturami. Nejedná se však o jediný projekt, který se realizuje v tomto emirátu. Dražan (2008, s. 191) zmiňuje i další projekty jako jsou pobočku **Guggenheimova muzea** nebo **Muzeum šejka Zayedá** (Zayed National Museum), všechny tyto projekty se realizují na stejném umělém ostrově Saadiyat a stejně jako výstavbu pobočky Louvre je pojí dohromady značné zpoždění jejich dokončení. Celý tento komplex má za cíl podle The Guardian (2012, online) udělat z Abú Dhabí Paříž Blízkého východu. Tuto transformaci však doprovázejí mnohé kontroverze, které odsuzují obchodování s uměleckými díly, respektive jejich zapůjčení k výstavě za značnou úplatu. Další kontroverzí, se kterou je spojována výstavba těchto muzeí, jsou lidská práva dělníků pracujících na výstavbě těchto komplexů. The Guardian (2013, online) dokonce označil pracovní podmínky těchto dělníků za novodobé otrokářství. Obrázek 16 znázorňuje vizualizaci ostrova Saadiyat, zleva Louvre Abú Dhabí (A), Guggenheimovo muzeum (B) a muzeum šejka Zayedá (C).

Obrázek 16 - vizualizace ostrova Saadiyat

Zdroj: *Saadiyat cultural district (2012, online)*

I v emirátu Dubaj se nachází významná kulturní zařízení. Jedním z nich je například **Dubajské muzeum** (Dubai Museum), které sídlí v pevnosti Al Fahidi Fort. Dražan (2008, s. 80) uvádí, že tato pevnost byla vystavěna mezi roky 1787 až 1799, což z ní dělá nejstarší dochovanou stavbu v Dubaji. Toto muzeum seznamuje návštěvníky s historií, tradicemi, kulturou a přírodou Dubaje prostřednictvím fotografií, starých filmu a informačních panelů. Mimo jiné obsahuje expozici, která znázorňuje vývoj Dubaje od malé osady až po dnešní metropoli (Dražan, 2008, s. 81).

Dalšími významným náboženskými zařízeními jsou mešity. V celých Spojených arabských emirátech se jich nachází několik tisíc. Jen mezi roky 2008 až 2013 jich v Dubaji, podle webu National AE (2013, online), bylo postaveno 375. Patrně nejvýznamnější je **mešita šejka Zayed**, o které se autor zmínil v kapitole 4.2.2.1 Vybrané kulturně-správní památky. Další dvě velmi významné mešity se nacházejí v Emirátu Dubaj. První z nich je **Velká Dubajská mešita** (Grand Mosque of Dubai), která je středem muslimského života v metropoli. Má 70 metrů vysoký minaret, který je nejvyšší ve městě a navíc ji zdobí 45 malých kopulí (Dražan, 2008, s. 81). Druhou je **Jumeirah mešita**, která bývá považována za nejkrásnější mešitu v Dubaji. Jak zmiňuje Dražan (2008, s. 86) tato mešita je výjimkou mezi mešitami v SAE, neboť umožňuje prohlídky pro veřejnost. Jako poslední významnou náboženskou památku autor uvádí **mešitu Al Noor** v emirátu Sharjah. Tato mešita je unikátní svoji architekturou, která byla značně ovlivněna tureckou osmanskou architekturou. Tato mešita, jako jedna ze tří v celém emirátu, je otevřena veřejnosti k návštěvě.

Obrázek 17 - mešita Al Noor, Sharjah

Zdroj: *Beautiful mosque* ([b.r.], online)

4.2.2.3 Vybrané sportovní a zábavní akce

Do této kategorie řadí Hamarneh (2012, s. 16 - 17) zařízení budovaná pro sportovní či zábavní akce, karnevaly, různá folklorní a historická představení a také různé zábavní a tematické parky.

Zejména poslední dvě jmenované atrakce, tedy zábavní a tematické parky, jsou v SAE poměrně hojně zastoupené. Jeden z největší a nejpoblárnějších se nachází v metropoli Abú Dhabí. Jedná se o zábavní park zasvěcený automobilovému podniku Ferrari. **Ferrari World** (Obrázek 18), jak zní název parku, se nachází na ostrově Yas, který je vzdálený přibližně 30 minut jízdy od centra metropole. Rozloha celého parku činící 200 tisíc metrů čtverečných dělá z tohoto světově prvního tematického parku značky Ferrari největší zábavní park svého druhu na světě. Jedním z největší lákadel tohoto zařízení je světově nejrychlejší horská dráha, která dosahuje rychlosti až 240 km za hodinu (Ferrari World Abu Dhabi, 2016, online). Vedle zmíněného parku se nachází další zábavní park nesoucí název **Yas Waterland**. Jedná se o akvapark nabízející 45 různých atrakcí, z nichž některé jsou světové unikáty (Dražan, 2008, s. 187). V designu celého parku se odráží historie lovců perel, kterými byly SAE, před objevením ropy, nejvíce známe. Významným akvaparkem v sousedním emirátu Dubaj je například vodní svět **Wild Wadi Water Park**, ležící u pláže Jumeirah, mezi zajímavosti tohoto parku patří 18 metrů vysoký vodopád nebo chlazená voda v bazénech a také druhý významný akvapark **Aquaventure Waterpark**.

Druhý jmenovaný park je součástí luxusního hotelového komplexu Atlantis, který se nachází na uměle vybudovaném poloostrově Palm Jumeirah (Kalivoda, 2010, s. 52).

Obrázek 18 - Ferrari World

Zdroj: Royal park (2016, online)

I ostatní emiráty federace disponují různými zábavními parky nebo akvaparky. V emirátu Umm al Quawain je největší turistickým lákadlem obrovský vodní zábavní park **Dreamland** (Dražan, 2008, s. 139). Jako ostatní zábavní parky v emirátech

nabízí různé atrakce a doplňkové služby, které využijí každoročně statisíce návštěvníků. Jak upozorňuje Dražan (2008, s. 140) i přes vysoké počty návštěvníků tohoto parku, jen malý počet z nich také navštíví stejnojmenné hlavní město emirátů, jehož půvab spočívá v jeho relativní zaostalosti oproti ostatním emirátům.

Podle Dražana (2008, s. 192) patří mezi významné sportovní zařízení v SAE závodní okruh **Yas Marina**, který se nachází na ostrově Yas v emirátu Abú Dhabí. Od roku 2009 se zde každoročně koná Velká cena Formule 1.

Mezi významné sportovní akce konané v SAE také patří **koňské a velbloudí dostihy**. Každoročně v březnu se v Dubaji koná prestižní Dubai World Cup. Jak uvádí Dražan (2008, s. 101) koňské dostihy se v emirátech staly populárním díky vysoké prosperitě země, s profesionálními závody začaly v sezóně 1991/1992 a od té doby si, podle Dražana (2008), vydobily silné jméno v oblasti dostihového sportu. Velbloudí dostihy jsou významnou součástí místní historie. Konají se po území celých emirátů v období od října do března (Dražan, 2008, s. 65). Mezi největší závodiště patří Al Wathba Racetrack u Abú Dhabí a dubajské závodiště Nad al-Sheba.

Obrázek 19 - Dubai World Cup

Zdroj: *Betting expert (2016, online)*

Golf patří mezi významná lákadla Spojených arabských emirátů. Kalivoda (2010, s. 50) uvádí, že první golfový turnaj se v SAE hrál v roce 1988 a od té doby se golf, podle Dražana (2008, s. 64), stal nejrychleji se rozvíjejícím sportem v zemi. SAE disponují golfovým zázemím světové úrovně a pořádají se zde velké mezinárodní turnaje, například Abú Dhabí HSBC Golf Championship.

5 Praktická část práce

5.1 Vyhodnocení dotazníku

Nedílnou součástí bakalářské práce bylo dotazníkové šetření, které mělo za cíl zjistit povědomí a zájem o Spojené arabské emiráty a také sloužilo jako metoda ověření hypotézy č. 1 - Emirát Dubaj je turisticky nejatraktivnější destinací v SAE a hypotézy č. 2 - Letní měsíce, tedy červen až srpen, jsou turisty nejvyhledávanější.

Dotazníkové šetření bylo provedeno na specializované webové stránce www.vyplnto.cz a sběr dat probíhal v období od 4. do 21. února. Autor si určil minimální reprezentativní vzorek, který činil 50 unikátních respondentů, který se nakonec podařilo překonat a do šetření se celkem zapojilo 58 respondentů. Dotazník byl složen z celkem 32 otázek, přičemž byl strukturován tak, aby získal responze od lidí, kteří SAE již v minulosti navštívili, ale také od lidí, kteří by tuto destinaci mohli potenciálně navštívit. Kopie dotazníku je uvedena v příloze č 3.

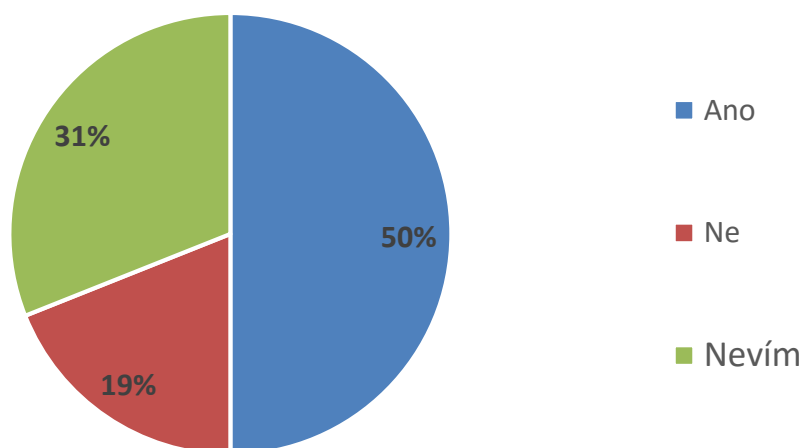
5.1.1 Otázka č. 1 - Navštívil/a jste v minulosti nějakou islámskou zemi?

První otázka měla za cíl zjistit, zda respondenti již v minulosti navštívili islámskou zemi, tedy zemi, kde dominuje obyvatelstvo s muslimskou vírou, či kde má islám hlavní vliv v politické nebo kulturní rovině.

Výsledek byl *zcela vyrovnaný*, polovina respondentů již v minulosti nějakou takovou zemi navštívila a polovina zatím nemá zkušenosti s návštěvou islámské země.

5.1.2 Otázka č. 2 - Máte v plánu v budoucnu navštívit nějakou islámskou zemi?

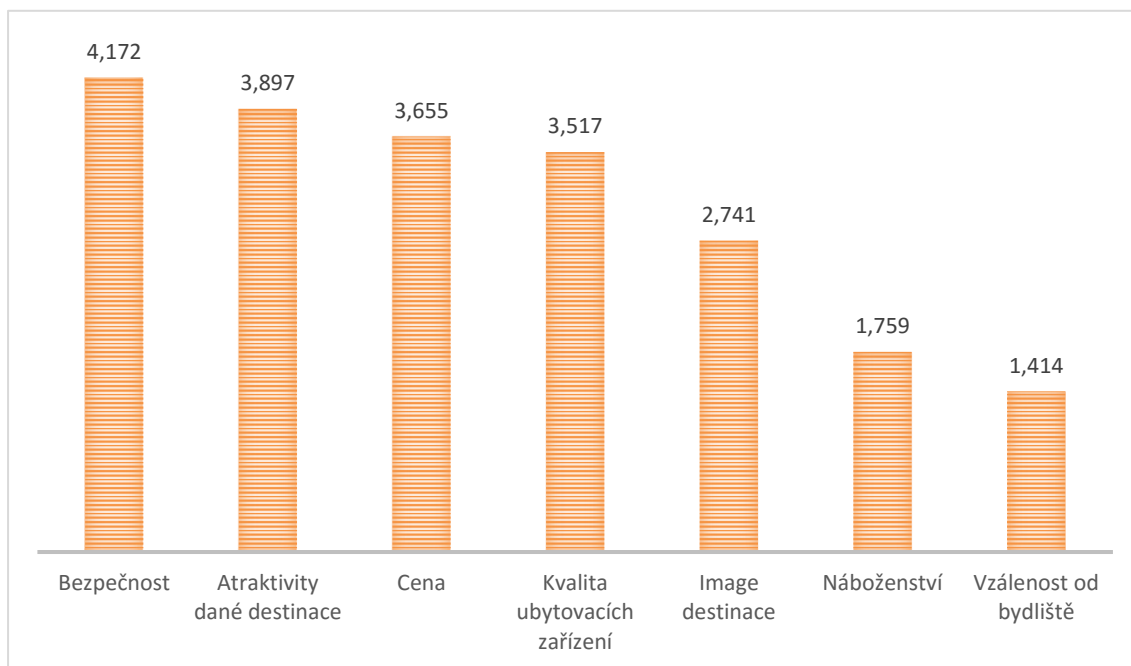
Přesně polovina dotázaných respondentů má v plánu v budoucnu nějakou islámskou zemi. Třetina respondentů zatím neví, zda by takovou zemi v budoucnu navštívila a zbylých 19 procent to v budoucnu neplánuje.

Graf 3 - Máte v plánu v budoucnu navštívit nějakou islámskou zemi?

Zdroj: *Vlastní šetření autora*

5.1.3 Otázka č. 3 - Jakou váhu dáváte při rozhodování o dovolené těmto kritériím?

Graf 4 - Jakou váhu dáváte při rozhodování o dovolené těmto kritériím?

Zdroj: *Vlastní šetření autora*

Třetí otázka v dotazníku měla za cíl zjistit, které aspekty mají největší vliv na rozhodování při výběru turistické destinace. Každý respondent musel ohodnotit jednotlivé aspekty pomocí stupnice 0 až 5 (0 nejméně důležité, 5 nejvíce důležité). Jak je z grafu na první pohled patrné, nejdůležitějším aspektem je bezpečnost v dané oblasti. Druhým nejdůležitějším faktorem vyplývajícím z šetření jsou atraktivita cestovního ruchu v konkrétní destinaci. Velmi důležitým faktorem je také finanční nákladnost, ať už se jedná o cenu pobytu nebo o cenovou úroveň statků a služeb v oblasti. Naopak nejméně podstatným faktorem byla vzdálenost oblasti od bydliště respondenta a náboženství v oblasti.

5.1.4 Otázka č. 4 - Co se Vám vybaví, když se řekne Dubaj?

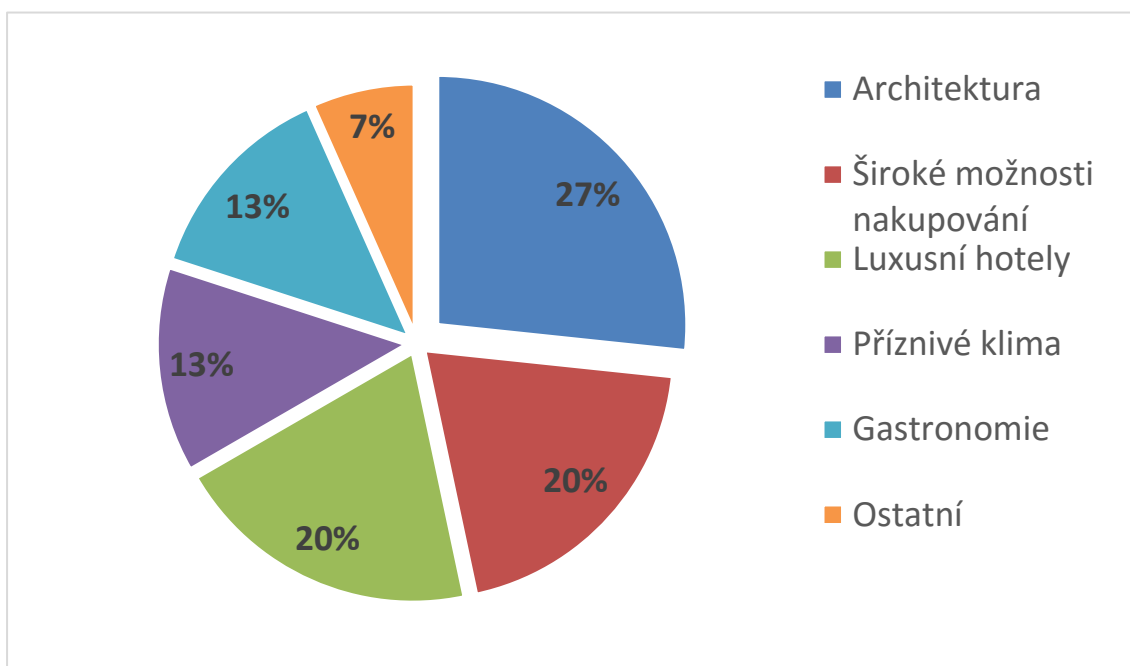
Jednalo se o otevřenou otázku, respondent tedy musel zodpovědět otázku vlastními slovy. Hlavním cílem této otázky bylo zjistit, s čím si respondenti tento emirát spojují. Jelikož se jednalo o otevřenou otázku, tak její zpracování do grafu není vhodné, proto autor vyjmenovává nejčastější responze. Značná část odpovědí obsahovala shodné odpovědi, které by se daly shrnout do popisu, *označující Dubaj jako město luxusu, ropy, moderní architektury, vysoké životní úrovně, obklopené pouštěmi s celoročním teplým počasím*. I přestože podstatná část odpovědí byla pozitivního charakteru, některé odpovědi zmiňovaly problémy, které se jsou s tímto emirátem, a nejenom s ním, spojeny. Jednalo se zejména o vysoký podíl přistěhovalců a s ním spojené demografické složení obyvatelstva, velké zadlužení emirátu, islám a jeho přístup k ženám a extravagantní projekty, které mohou na někoho působit negativně.

5.1.5 Otázka č. 5 - Navštívil/a jste Spojené arabské emiráty?

Z celkového počtu 58 respondentů, SAE navštívilo pouze 7 z nich, tedy **12,07 %**. Důvody, kvůli kterým se respondenti SAE rozhodli nenavštívit, jsou rozebrány v otázce č. 19.

Podle odpovědi na tuto otázku se dále struktura dotazníku větvila, pokud respondent odpověděl *ano*, pokračoval v dotazníku dále s otázkami, které byly směřovány na jeho zkušenosti z návštěvy. Při záporné odpovědi byl respondent přesměrován na otázku č. 19 a dále následující, které měly za cíl zjistit důvody, proč zemi nenavštívil a zároveň preference pro návštěvu.

5.1.6 Otázka č. 6 - Z jakého důvodu jste navštívil/a tuto destinaci?

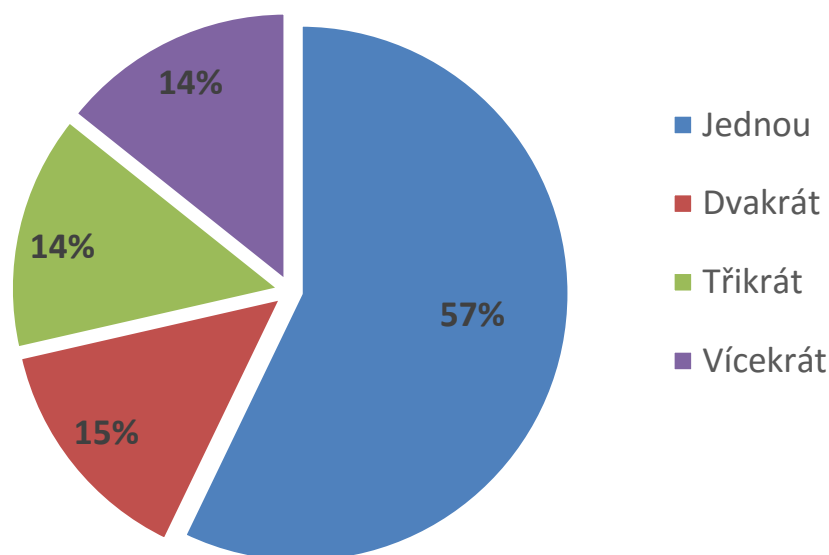
Graf 5 - Z jakého důvodu jste navštívil/a tuto destinaci?

Zdroj: Vlastní šetření autora

Šestá otázka zjišťovala hlavní důvody, proč se respondenti rozhodli SAE navštívit. Největší motivací k návštěvě jim byla moderní architektura v čele s nejvyšší budovou na světě – Burj Khalifa, 829.8 m (Burj Khalifa, 2016, online). Druhým podstatným důvodem byly luxusní hotely a široké možnosti nakupování. Zejména poté emirát Dubaj lze s nadsázkou označit jako Meccu nákupů na Blízkém východě. Nacházejí se zde supermoderní nákupní centra, spolu s jedním z největších nákupních center na světě s 1200 obchody, příhodně pojmenovaným The Dubai Mall. Hlavním nákupním lákadlem je podle Dražana (2008, s. 94 – 96) každoročně pořádaný **Dubai Shopping Festival**, který se koná v lednu až únoru a nabízí, mimo nespočet slevových akcí také bohaté kulturní vyžití. Třetím nejdůležitějším důvodem návštěvy byly klimatické podmínky, které zajišťují vysoké teploty s malým množstvím srážek (viz Graf 2 - Průměrné teploty Dubaj v °C. Mimo již zmíněné, respondenti uváděli jako důvod návštěvy mezipřistání, pracovní cestu či dokonce v oblasti v mládí bydleli, tyto odpovědi jsou v grafu zahrnuty do položky ostatní.

5.1.7 Otázka č. 7 – Které ze sedmy emirátu jste navštívil/a?

Všech sedm respondentů, kteří SAE v minulosti navštívili, uvedlo, že navštívilo Emiráty Dubaj, dva respondenti také spojily návštěvu Dubaje spolu s návštěvou emirátu Abú Dhabí a pouze jediný respondent navštívil všech sedm emirátů federace. Výsledek této otázky, byl předpokládán. Jen v roce 2015 navštívilo Dubaj 14,2 milionu turistů, což z této metropole dělá čtvrté nejnavštěvovanější město na světě (podle Arabian business, 2015, online a Go Gulf, 2015a, online). Následující otázka č. 8 zjišťovala, kolikrát respondent SAE navštívil. Pro více než polovinu

Graf 6 - Kolikrát jste Spojené arabské emiráty navštívil/a?

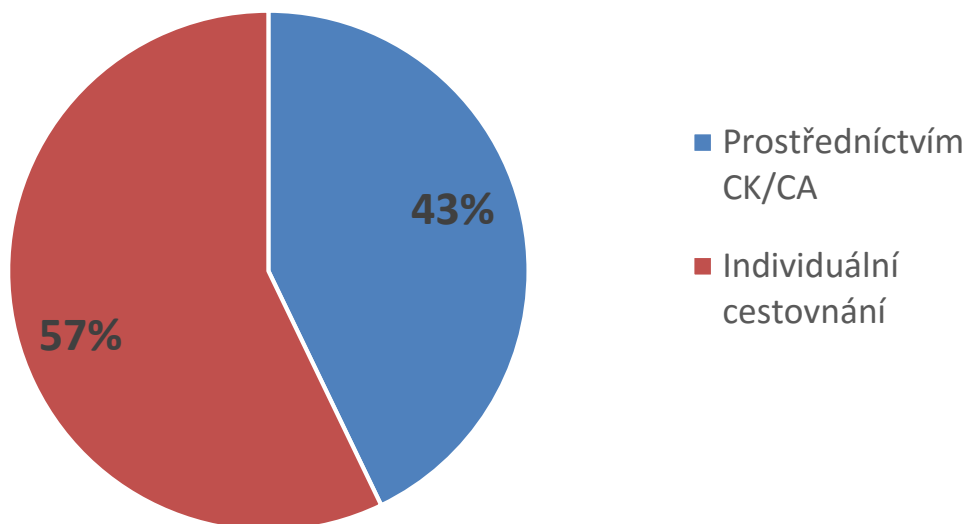
respondentů se jednalo o prvotní návštěvu

Zdroj: *Vlastní šetření autora*

V otázce č. 9 autor zjišťoval účely návštěvy oblasti. Nejčastějším důvodem byl přestup při letu do jiné destinace a využití tohoto přestupu za účelem rekreace, nakupování a poznání místní kultury a architektury. Jeden respondent označil za účel návštěvy pracovní cestu.

5.1.8 Otázka č. 10 - Jak jste danou destinaci navštívil/a?

Více než polovina respondentů si sama organizovala cestu do SAE. Autor se domnívá, že tento výsledek byl zapříčiněn především tím, že značná část respondentů navštívila SAE v rámci přestupu na cestě do jiné destinace a tedy nespatořovala potřebu při návštěvě využít služeb cestovních kanceláří nebo agentur.

Graf 7 - Jak jste danou destinaci navštívil/a?

Zdroj: *Vlastní šetření autora*

5.1.9 Otázka č. 11 - Kde jste hledal/a potřebné informace o destinaci?

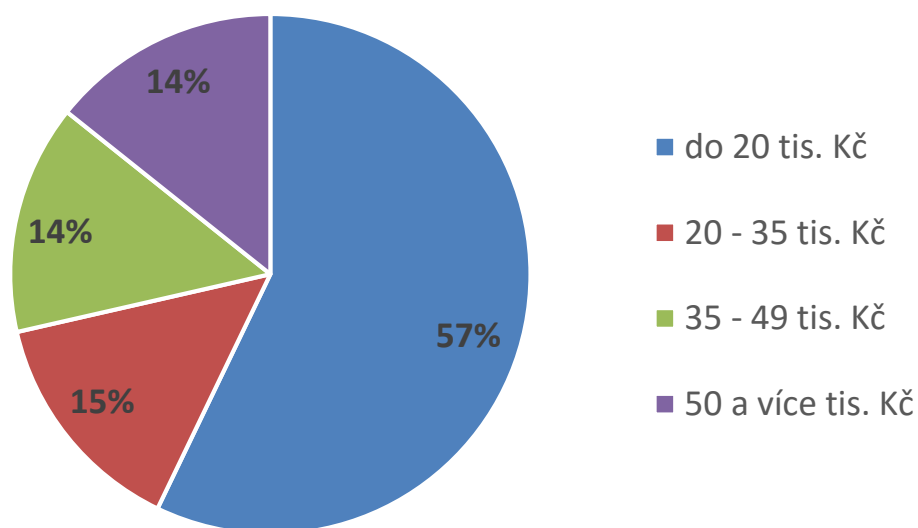
V návaznosti na předchozí otázku a její výsledek byl nejčastějším zdrojem informací pro návštěvníky internet. Tuto možnost zvolilo šest ze sedmi respondentů a zároveň uvedly jako další zdroj informací rodinu a známe. Jeden respondent získal informace o destinaci od cestovního kanceláře (agentury), které dále rozšířil za pomocí informací získaných z tištěných materiálů, jako byly například brožury či katalogy.

5.1.10 Otázka č. 12 - Kolik jste za pobyt v destinaci utratil/a?

Na otázku č. 12 odpovědělo 55 procent respondentů, že náklady spojené s návštěvou SAE nepřekročily hranici 20 tisíc korun za osobu. Podle serveru COT Business (2015, online) byla roce 2014 průměrná cena zájezdu do SAE 25 986 Kč a v roce 2015 už jen 24 758 Kč. Konkurenční boj a sním spojené snižování cen je dáno dle serveru COT business (2015, online) především rostoucím zájmem o arabské země, které je, mimo jiné, způsobeno lepší dostupností těchto destinací.

Podle průzkumu cestovní kanceláře Invia byla v roce 2015 průměrná cena zájezdu do Dubaje 22 217 Kč (COT business, 2015, online).

Graf 8 - Kolik jste za pobyt v destinaci utratil/a ?

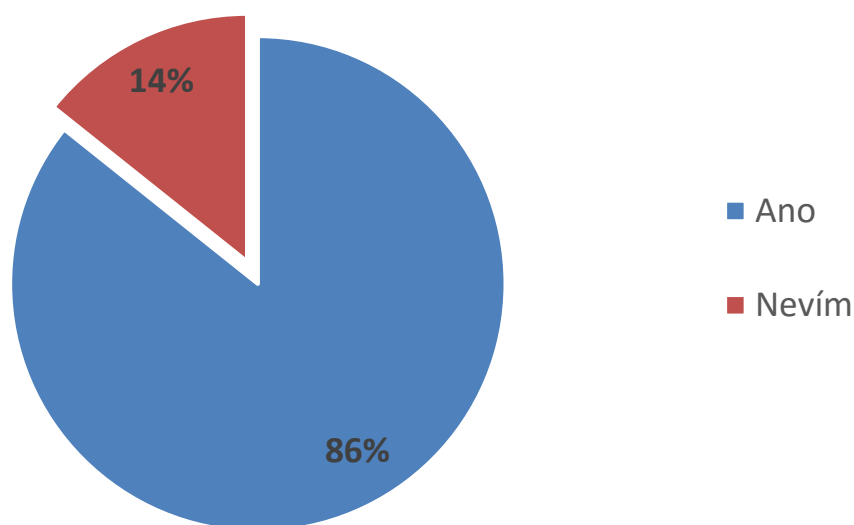
Zdroj: Vlastní šetření autora

5.1.11 Otázka č. 13 - Jak jste byl/a spokojený/á s Vaším pobytem v destinaci?

Výsledek této otázky byl nad míru pozitivní, 71 % respondentů ohodnotilo svoji spokojenost s pobytem jako *výbornou* a zbylých 29 % respondentů jako *chvalitebnou*. Všechny 100 % respondentů by tuto destinaci doporučilo svým známým k návštěvě, jak ukázal výsledek otázky č. 14 – Doporučil/a byste svým známým, rodině, kolegům (...) návštěvu této destinace?

5.1.12 Otázka č. 15 Navštívil/a byste destinaci znovu?

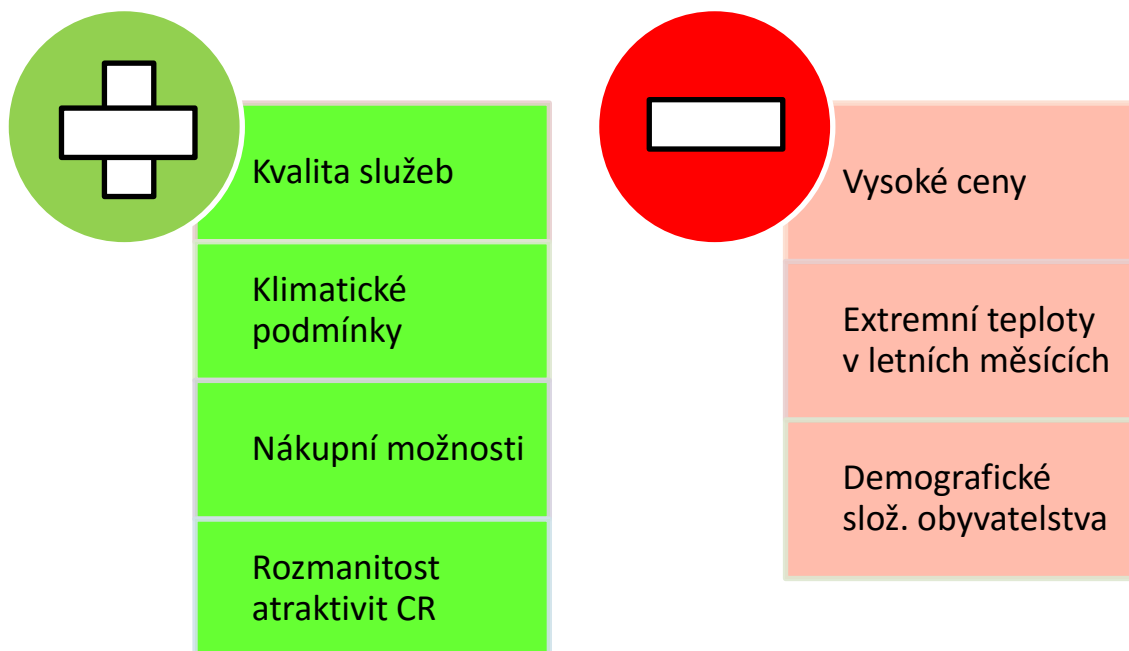
V návaznosti na předchozí výsledky, které ukázaly vysokou míru spokojenosti návštěvníků s navštívenou oblastí, je výsledek této otázky zcela nepřekvapující. Celých 86 % procent respondentů by opakovaně navštívilo tuto destinaci.

Graf 9 - Navštívil(a) byste destinaci znovu?

Zdroj: Vlastní šetření autora

V následujících otázkách č. 16 – 18 respondenti měli za úkol vlastními slovy popsat, jaké jsou, podle jejich názoru, plusy a mínusy SAE a také v čem spatřují prostor pro zlepšení. Odpovědi jsou zpracovány do následujícího schématu.

Schéma 2 Shrnutí výsledků z dotaz. otázek č. 16 – 18

Zdroj: *Vlastní šetření autora*

Z průzkumu vyplynulo, že mezi hlavní přednosti SAE patří kvalita poskytovaných služeb, teplé podnebí, široké nákupní možnosti a velká škála atraktivit cestovního ruchu. Mínusy destinace byly spatřovány především ve vyšších cenách zájezdů a ceně služeb a statku v destinaci. Dále také velmi vysoké teploty v letních měsících a vysoký podíl přistěhovalců. Poněkud překvapivě nikdo z respondentů nepovažoval za negativum islámské náboženství, které je zde nejvíce rozšířené. Někteří respondenti také zahrnuli do slabých stránek SAE bezpečnost, nicméně SAE patří mezi nejbezpečnější země na Blízkém východu, o čemž svědčí i nízká kriminalita, neboť zde jsou velice přísné tresty. (Dražan, 2008, s. 22 a Kalivoda, 2010, s. 27 – 28)

Prostor pro zlepšení byl spatřován zejména ve změně image destinace, jelikož respondentům se návštěva SAE jeví jako destinace pro majetnější cestovatele, což také potvrdily výsledky otázky č. 19 (viz níže). Jelikož se jednalo o nepovinnou,

otevřenou otázkou, podařilo se získat jen minimum odpovědí, které ve směs neoznačovaly žádný další konkrétní prostor pro zlepšení.

5.1.13 Otázka č. 19 - Z jakého důvodu jste nenavštívil/a danou destinaci?

Na tuto otázku byl přeměřován každý respondent, který u otázky č. 5 zaškrtl, že SAE dosud nenavštívil. Hlavním cílem této otázky bylo, zjistit důvody proč tomu tak bylo. U této otázky mohli respondenti vybrat více důvodů. Nejfrekventovaněji se vyskytující odpovědí byla finanční náročnost spojená s navštívením SAE, takto odpovědělo celkem 28 z celkového počtu 51 respondentů. Dále také nejčastějším důvodem byl nedostatek času nebo dal respondent při rozhodování přednost jiné destinaci. Někteří respondenti také označili za důvod málo historických památek nebo nedostatečný výběr z nabídky cestovních kanceláří (agentur). Pouze tři respondenti označili SAE jako destinaci pro ně neatraktivní. Výsledky této otázky jsou zaneseny do grafu níže.

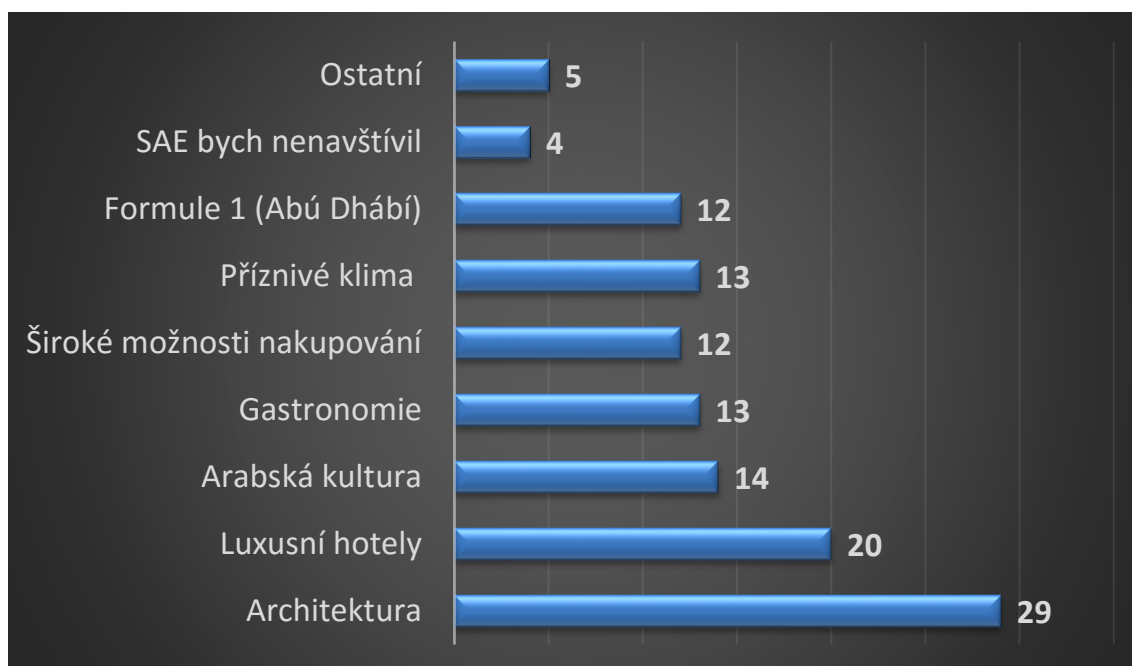

Graf 10 - Z jakého důvodu jste nenavštívil/a danou destinaci?

Zdroj: Vlastní šetření autora

5.1.14 Otázka č. - 20 Z jakého důvodu byste navštívil/a Spojené arabské emiráty?

Tato otázka byla svoji strukturou velmi podobná s otázkou č. 6 s tím rozdílem, že zkoumala, z jakého důvodu by se respondent rozhodl SAE navštívit. Stejně jako u otázky č. 6 bylo za největší důvod návštěvy označeno poznávání moderní architektury, luxusních hotelů a široké možnosti nakupování. Objevovaly se zde také nové důvody, jako byla touha po poznání arabské kultury nebo gastronomie a také možnost návštěvy každoročně pořádané Velké ceny Formule 1 v Abú Dhabí. Mezi ostatními důvody jsou zahrnuty například koňské dostihy (každoročně pořádaný Dubai World Cup, odehrávající se na dostihové dráze v Nad al-Shebě nedaleko Dubaje) nebo návštěva tematického zábavního parku Ferrari v Abú Dhabí. Atraktivnost SAE podtrhuje i fakt, že pouze 4 respondenti z 51 by tuto zemi nenavštívili.

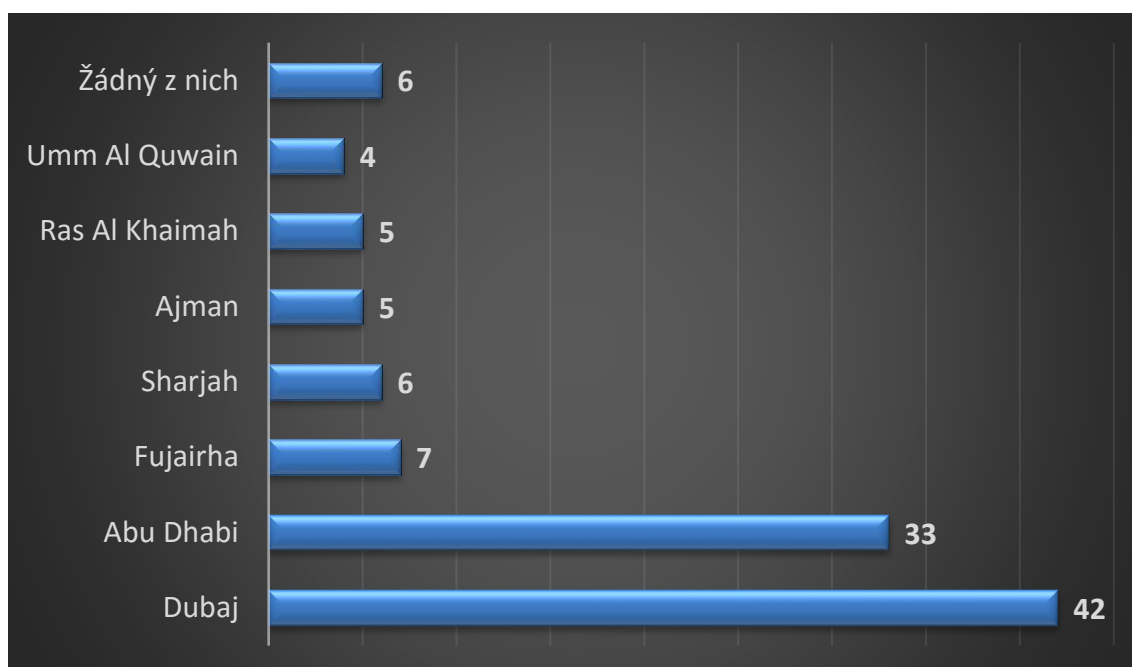

Graf 11 - Z jakého důvodu byste navštívil/a Spojené arabské emiráty?

Zdroj: Vlastní šetření autora

5.1.15 Otázka č. 21 - Který ze sedmi emirátů byste navštívil/a?

Tato otázka zjišťovala, které z emirátů byly pro respondenta nejpřitažlivější. Respondenti mohli vybrat více emirátů. Nejčastěji by se respondenti vydali do emirátu Dubaj a hned poté do Abú Dhabí. Tyto výsledky byly očekávané, neboť se jedná o nejznámější emiráty, disponující velkými mezinárodními letišti a turistům nabízejí největší vyžití. Pro návštěvu emirátu Ras al-Khaimah by se rozhodlo pouze 5 respondentů, což je poměrně překvapivý výsledek, neboť tento emirát byl, podle průzkumu cestovní kanceláře Invia (COT business, 2015, online), druhý nejvíce navštěvovaný a v letech 2014 a 2015 se podílel třetinou na prodeji zájezdů do SAE.

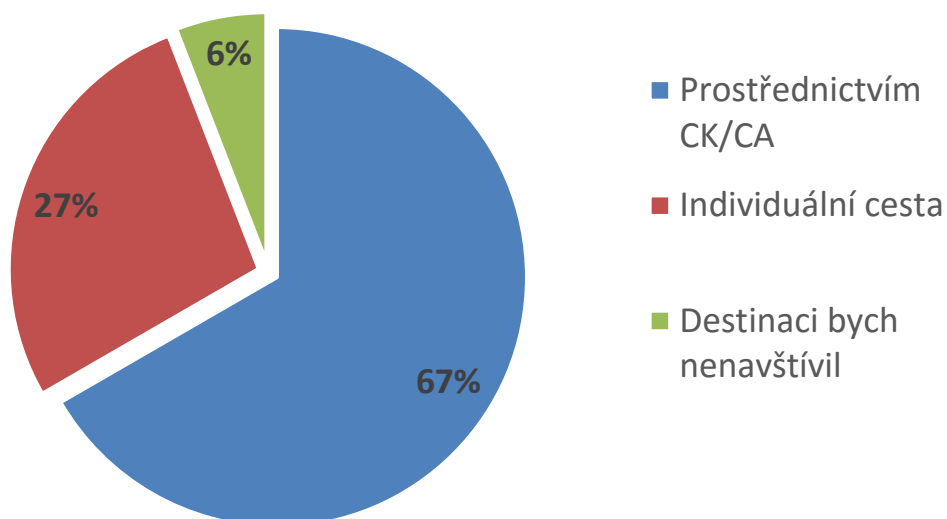

Graf 12 - Který ze sedmi emirátů byste navštívil/a?

Zdroj: Vlastní šetření autora

5.1.16 Otázka č. 22 - Jak byste danou destinaci navštívil/a?

Celých 67 procent respondentů by při návštěvě destinace využilo služeb cestovní kanceláře nebo agentury a 27 procent respondentů by si cestu zorganizovalo samo. Spojené arabské emiráty by nenavštívilo jen 6 procent dotazovaných.

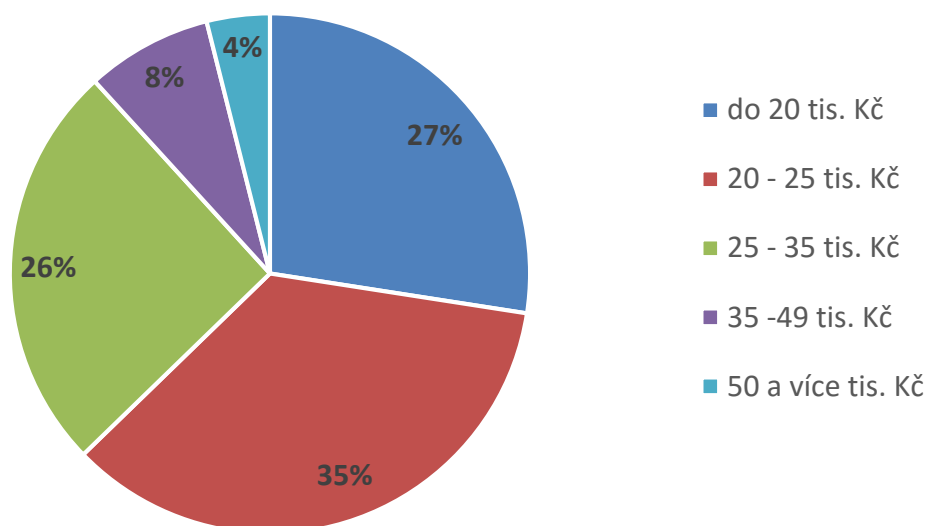

Graf 13 - Jak byste danou destinaci navštívil/a?

Zdroj: *Vlastní šetření autora*

5.1.17 Otázka č. 23 - Kolik byste byl/a ochotný/á utratit za dovolenou v SAE?

Nejčastěji by respondenti byli ochotni investovat do návštěvy SAE částku v rozmezí mezi 20 -25 tisíci korun za osobu. Do 20 tisíc korun by bylo ochotno investovat 27 % oslovených a 26 procent respondentů by bylo ochotno investovat částku mezi 25 – 35 tisíci korun. Pouze čtyři procenta oslovených by do návštěvy Spojených arabských emirátů investovalo více než 50 tisíc korun.

Graf 14 - Kolik byste byl/a ochotný/á utratit za dovolenou v SAE?

Zdroj: Vlastní šetření autora

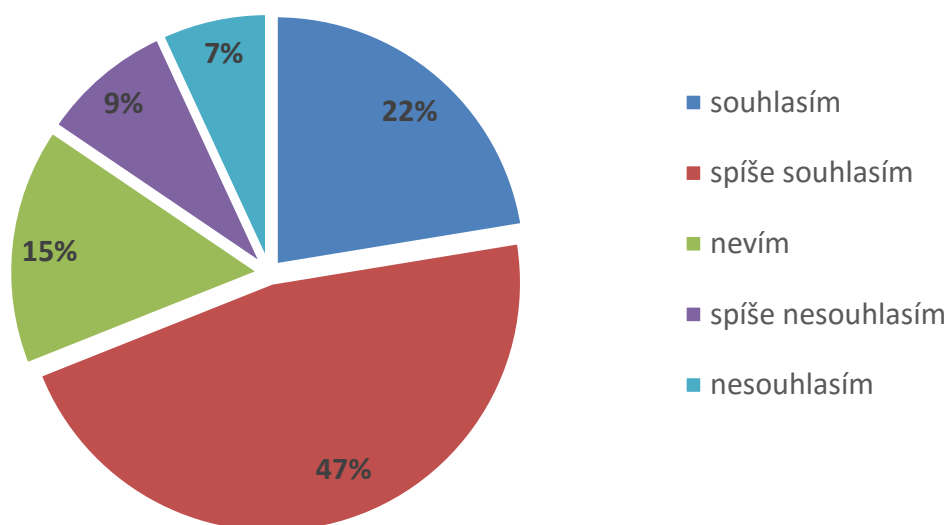

5.1.18 Otázka č. 24 - Souhlasíte s tím, že Dubaj je velmi bezpečná turistická destinace?

Dražan (2008, s. 22) uvádí, že celé SAE patří mezi nejbezpečnější země světa a i navzdory poloze v neklidném regionu zde nedošlo k žádnému teroristickému útoku. Kalivoda (2010, s. 27) poté dodává, že i přes velmi dobrou bezpečnostní situaci nelze drobnou pouliční kriminalitu vyloučit.

Nicméně v současné době je hrozba terorismu aktuální ve všech částech světa, což dosvědčuje i nedávno odhalený plánovaný útok na Abú Dhabí za účelem zabití cizinců (Emirates 24/7, 2016, online).

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 22 % oslovených považuje Dubaj za bezpečnost destinaci a s nimi i spíše souhlasí dalších 47 % respondentů. Pouze 7 procent respondentů nepovažuje Dubaj za bezpečnou zemi.

Graf 15 - Souhlasíte s tím, že Dubaj je velmi bezpečná turistická destinace?

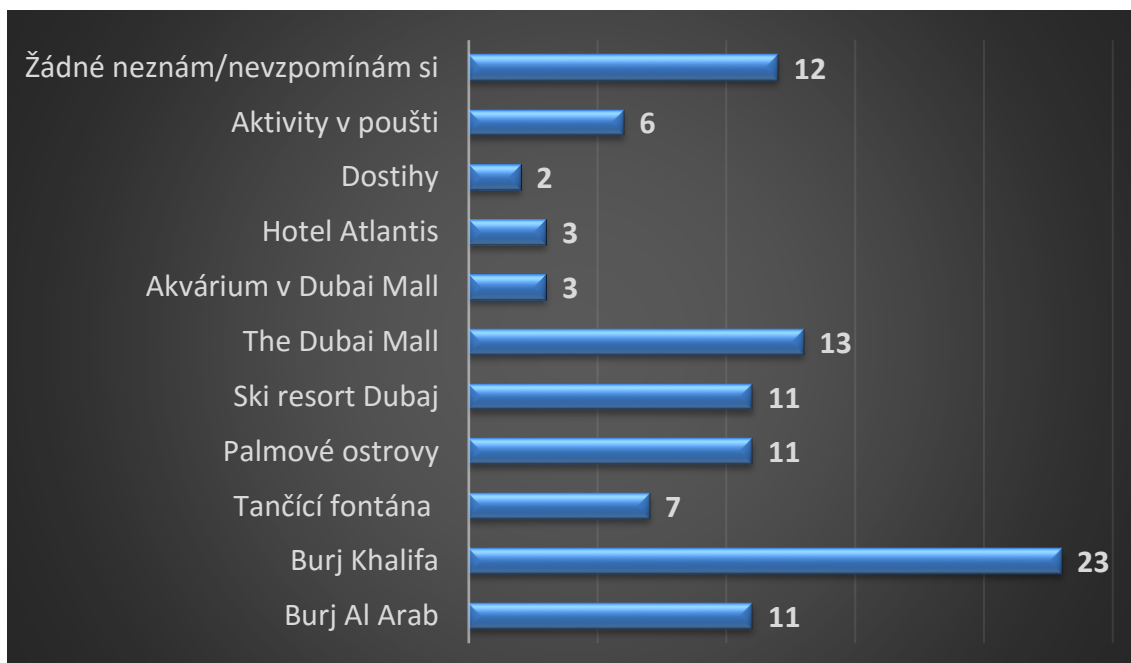
Zdroj: Vlastní šetření autora

5.1.19 Otázka č. 25 - Jaké turistické atraktivity v Dubaji znáte?

Jednalo se o otevřenou, nepovinnou otázku, kde respondent měl uvést turistické atraktivity, které zná v Dubaji. Otázka se úmyslně zaměřovala pouze na emirát Dubaj, neboť, i jak potvrdily výsledky předchozích otázek, se jedná o nejznámější emirát federace.

Nejčastěji se respondentů vybavila nejvyšší budova světa – Burj Khalifa, celkem v 23 případech. Velmi často byl také zmiňován světově jediný sedmihvězdičkový hotel světa – Burj Al Arab, a to v 11 odpovědích. Nejčastější odpovědi jsou zpracovány v následujícím grafu.

Mimo již zmíněné se v malém počtu zastoupení objevovaly responze jako potápění a golf. Některé odpovědi zmiňovaly atraktivity umístěné mimo emirát Dubaj, jako okruh Yas Marina a sním spojená Velká cena Formule 1 v Abú Dhabí a také Ferrari World, což je světově největší krytý zábavní park, ležící taktéž v Abú Dhabí. Překvapivě si 12 oslovených nebylo schopno na žádnou atraktivitu vzpomenout anebo žádnou neznalo.

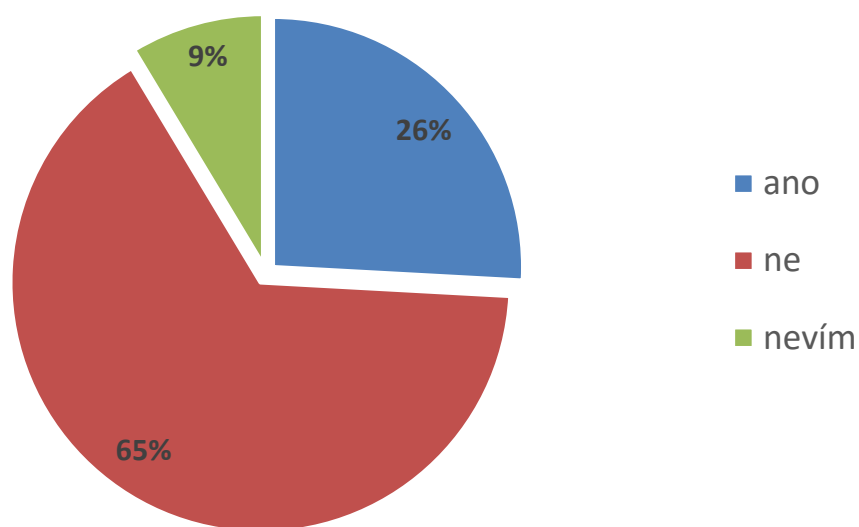

Graf 16 - Jaké turistické atraktivity v Dubaji znáte?

Zdroj: Vlastní šetření autora

5.1.20 Otázka č. 23 - Odrazuje Vás současná uprchlická krize od návštěvy islámské země (jmenovitě Dubaj)?

Pozitivním zjištěním bylo, že 65 procent dotázaných by se, v návaznosti na současnou uprchlickou krizi, nenechalo odradit od návštěvy islámské země. Čtvrtina dotázaných by pak z tohoto důvodu žádnou takovou zemi nenavštívila a zbylých devět respondentů neví, zda by takovou zemi navštívilo.

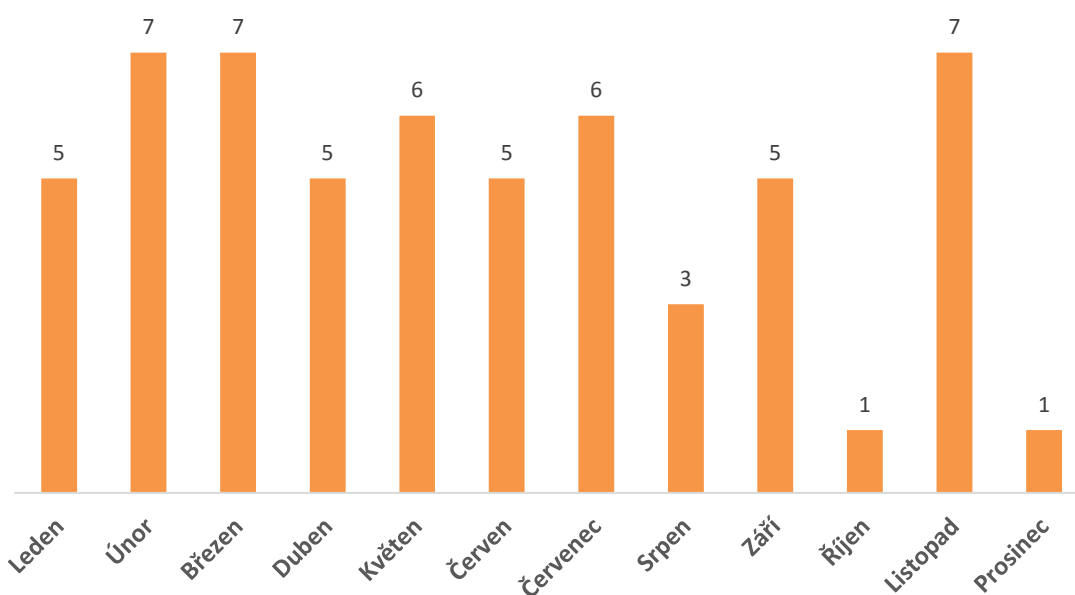
Graf 17 - Odrazuje Vás současná uprchlická krize od návštěvy islámské země (jmenovitě Dubaj)?

Zdroj: *Vlastní šetření autora*

5.1.21 Otázka č. 27 - V jakém měsíci byste nejpravděpodobněji navštívil/a Dubaj?

Podle Dražana (2008, s. 36) je nejideálnější navštívit Spojené arabské emiráty v období mezi listopadem a dubnem. Teploty se v tomto období pohybují v rozmezí 24 – 26 °C a vlhkost vzduchu je stále přijatelná. (Kalivoda, 2010, s. 13).

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce respondentů by Dubaj navštívilo právě v tomto období. Z celkového počtu 58 dotázaných by v tomto období Dubaj navštívilo celkem 32 respondentů. Dražan (2008, s. 36) naopak nedoporučuje destinaci navštívit v letních měsících, zejména v červenci a srpnu, kdy teploty dosahují až k 50 °C a vlhkost vzduchu dosahuje, zejména v přímořských oblastech, téměř 100 %. Z grafu je patrný výpadek preferencí právě pro měsíc srpen. Při plánování cesty do SAE je také vhodné, mimo klimatických podmínek, zvážit, kdy se koná posvátný postní měsíc Ramadán. Jedná se o pohyblivý svátek, který začíná vždy o 11 dní dříve než v předchozím roce. V roce 2016 započne 7. června a bude pokračovat po dobu 30 dní, až do 6. července (Arabské-emiráty, 2016, online). Jak upozorňuje Dražan (2008, s. 37), tento posvátný měsíc s sebou přináší určitá omezení i pro turisty, například určité restaurace mohou otvírat až večer a často se přestává podávat alkohol i tam, kde je to jinak běžné.

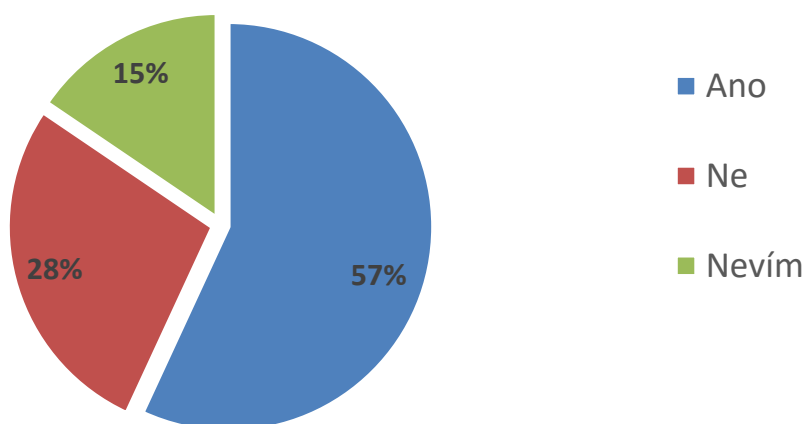

Graf 18 - V jakém měsíci byste nejpravděpodobněji navštívil/a Dubaj?

Zdroj: Vlastní šetření autora

5.1.22 Otázka č. 28 – Narazil/a jste na reklamu inzerující návštěvu Dubaje?

S reklamou inzerující Dubaj se v rámci dotazníkového šetření setkala 57 procent respondentů. S žádnou takovou reklamou se neseťkalo 28 procent respondentů a zbylých 15 procent si není vědomo, že by se s takovou to reklamou již někdy setkalo.

Graf 19 - Narazil(a) jste na reklamu inzerující návštěvu Dubaje?

Zdroj: Vlastní šetření autora

5.1.23 Otázka č. 29 - Kde jste se s touto reklamou setkal/a?

Tuto otázku zodpověděl každý respondent, který v otázce předcházející zvolil možnost ano. Nejčastěji se s takovou to reklamou setkal na internetu, potažmo v televizním vysílání anebo v propagačních materiálech cestovních kanceláří. Položka ostatní zahrnuje reklamu v metru, na billboardech a v reklamních emailech.

Graf 20 - Kde jste se s touto reklamou setkal/a?

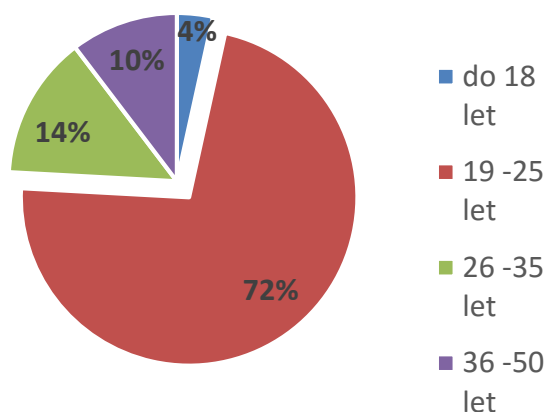
Zdroj: Vlastní šetření autora

5.1.24 Otázka č. 31 - Vaše pohlaví?

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 64 % žen a 36 % mužů.

5.1.25 Otázka č. 32 – Váš věk?

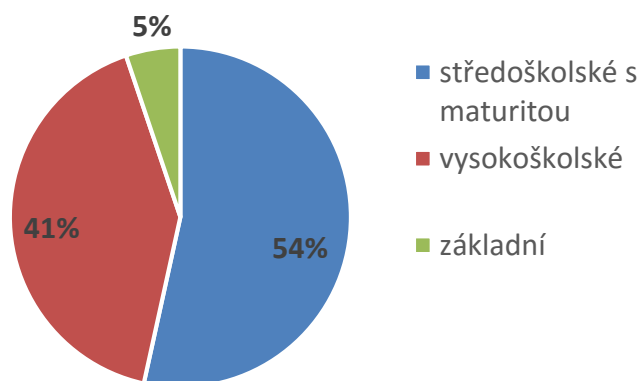
Nejvyšší zastoupení v dotazníkovém šetření měla skupina lidí ve věkovém rozmezí 19- 25 let. Tento značný podíl byl způsobem zejména způsobem šíření dotazníku, který probíhal prostřednictvím sociálních sítí v okruhu studentů Univerzity Hradec Králové a okruhu lidí blízkých autorovi. Do dotazníkového šetření se nezapojila žádná osoba starší 50 let.

Graf 21 - Věk respondentů
Zdroj: Vlastní šetření autora

5.1.26 Otázka č. 33 - Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nejvyšší zastoupení v dotazníkovém šetření měly lidé s ukončeným středoškolským vzděláním s maturitou (54%) a také s vysokoškolským vzděláním. Dotazníkového šetření se nezúčastnil žádný jiný respondent s jinou úrovní vzdělání.

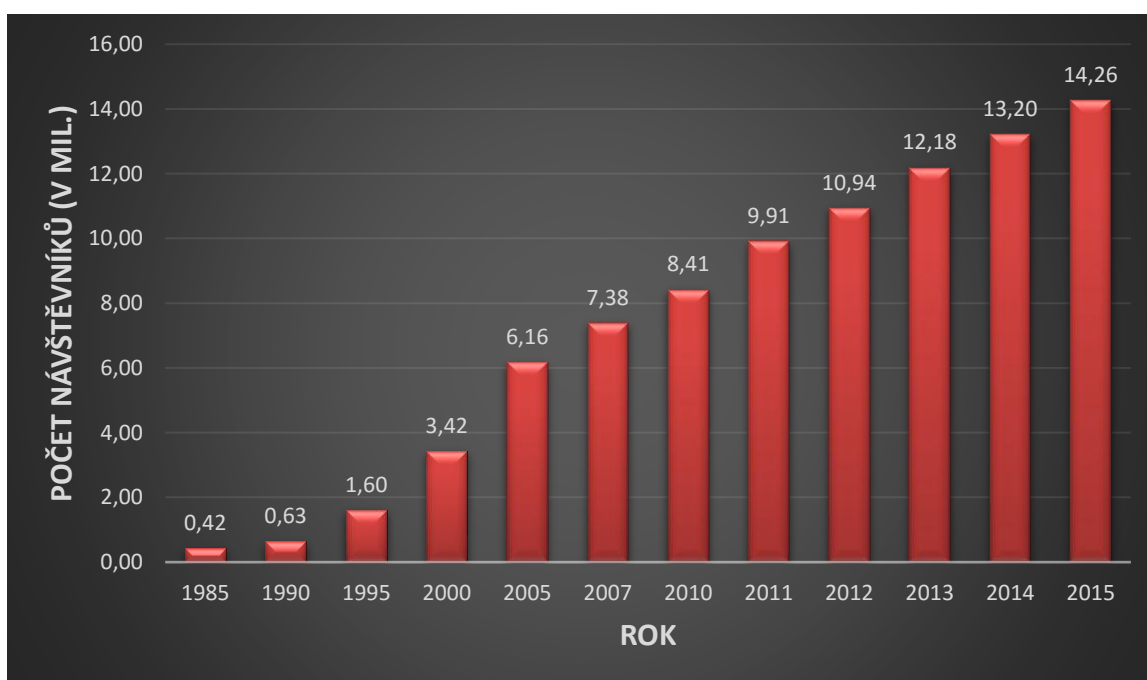

Graf 22 - Dosažené vzdělání respondentů
Zdroj: Vlastní šetření autora

5.2 Indikátory vývoje cestovního ruchu v Dubaji

Druhá polovina praktické části práce cílí na analýzu vybraných indikátorů vývoje cestovního ruchu v Emirátu Dubaj. Hlavním cílem této části práce je ověřit hypotézu č. 2 - Emirát Dubaj se nachází ve fázi konsolidace podle Bulterova (1980) konceptu životního cyklu destinace.

5.2.1 Vývoj počtu návštěvníků

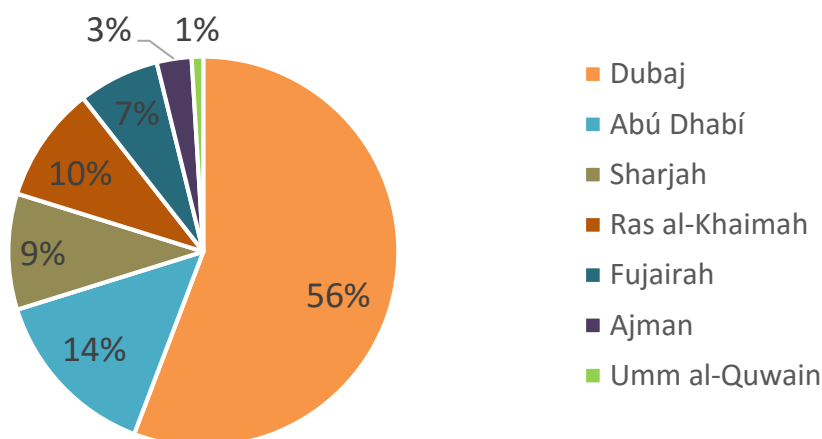
Graf 23 - Vývoj počtu návštěvníků v Dubaji

Zdroj: vlastní zpracování podle Sharpley (2008, s. 20, online), Henderson (2006, s. 89, online) a Statista (2016, online)

Graf č. 23 prezentuje vývoj počtu přenocujících návštěvníků v emirátu Dubaj ve vybraných rocích v období od let 1985 až 2015. Z grafu je patrná rostoucí tendence počtu návštěvníků. Tento úspěch je zapříčiněn kombinací mnoha faktorů. Image této destinace a kombinace unikátních atrakcí, luxusních hotelů, nákupních středisek, restaurací a zábavních středisek se ukazuje jako hlavní důvod tak vysokého počtu návštěvníků. Na druhou stranu, ani tato kombinace faktorů by sama nedokázala přilákat takovéto množství návštěvníků, bez silné podpory ze strany

vlády a její prozíravé vize transformace země od nerostného průmyslu směrem k udržitelnému turismu (Kalivoda, 2010, s. 15). Díky infrastruktuře, která byla vybudována za několik posledních desítek let vládními i soukromými organizacemi a také široce zaměřenému marketingu, který je profesionálně řízen dubajským destinačním managementem (Dubai's tourism and Commerce Department - DTCM) míří tato destinace, podle webu The National AE (2014, online), k cíli v podobě 20 milionů přenocujících návštěvníků v roce 2020. Vzhledem k tomu, že Dubaj byla v roce 2013 vybrána, jako pořádající země EXPO 2020 (2016, online) je vysoce pravděpodobné, že se tento cíl podaří naplnit.

Zpravodajský web Go Gulf (2015b, online) uvádí, že Dubaj v roce 2015 navštívilo více jak 14,2 milionu návštěvníků, což dělá z Dubaje čtvrté nejnavštěvovanější město na světě a zároveň má, podle stejného zpravodajského serveru, světově největší poměr návštěvníků na jednoho obyvatele, tento podíl činil v roce 2015 5,7 návštěvníka na jednoho obyvatele.

Graf 24 - Podíl počtu návštěvníků jednotlivých emirátů (2013)

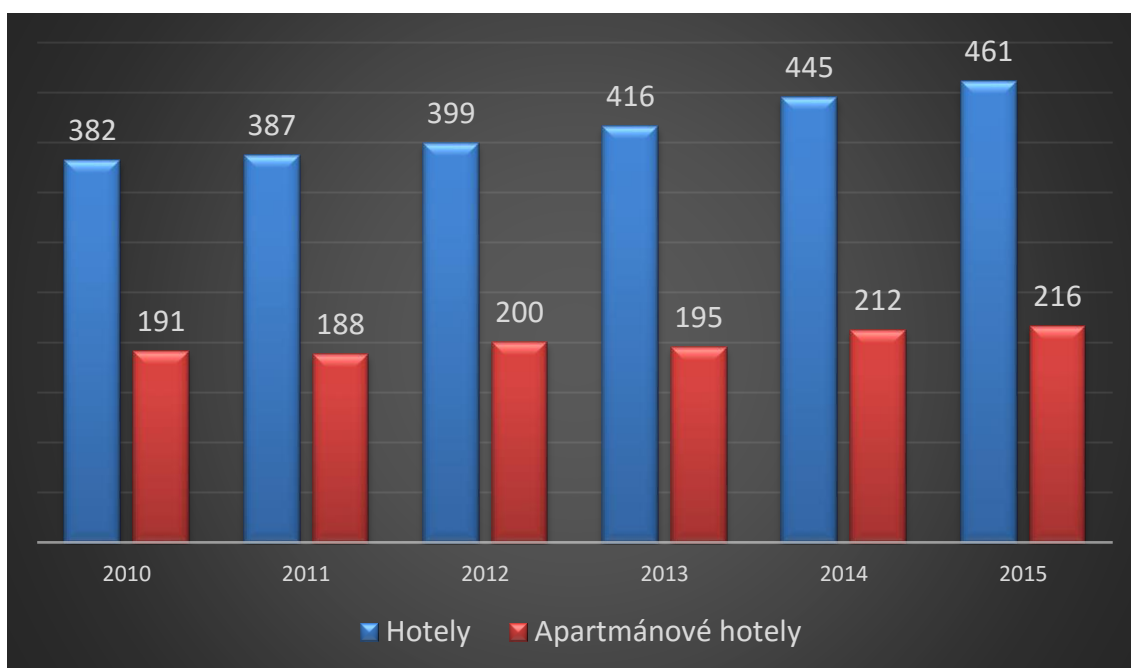
Zdroj: GADE, Sven et al. ([b.r.], s. 10, online)

Graf č. 24 ukazuje podíl počtu přenocujících návštěvníků v jednotlivých emirátech za rok 2013. Více než 50 procentní podíl všech návštěvníků zaujímá emirát Dubaj. Mimo již zmíněné faktory, podstatný vliv na tomto podílu má také dostupnost destinace. Dubajské mezinárodní letiště (IATA: DXB) se od roku 2014 stalo

nejrušnějším letišťem světa. Podle zpravodajského webu The National AE (2016b, online) zaznamenalo v roce 2015 78 miliónu mezinárodních pasažérů. Počet pasažérů roste v průměru každoročně o 12 procent, je to dáno zejména díky expanzi letecké společnosti Emirates Airlines (Khaleejtimes, 2015, online). Tato společnost je lídrem na trhu a díky její rozrůstající se nabídce a frekvenci letů, které často mají přestup na Dubajském letišti, může Dubaj profitovat z rostoucí dostupnosti destinace a také nových návštěvníků, které jsou do destinace tímto přestupem přilákáni.

5.2.2 Vývoj ubytovacích zařízení

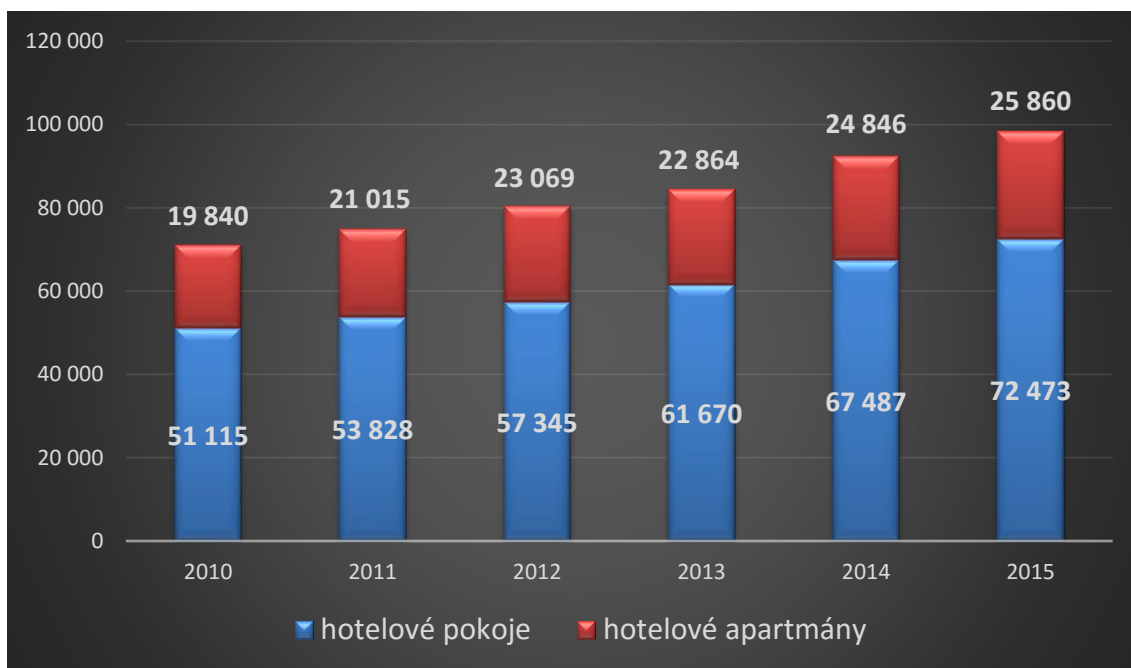

Graf 25 - počet hotelů a apartmá hotelů

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z DSC⁶ Hotels and Hotel apartments (2010 – 2015, online)

Graf č. 25 ukazuje počet hotelů a apartmánových hotelů na území emirátu Dubaj v letech 2010 až 2015. V segmentu hotelů je vidět mírně rostoucí trend, počet apartmánových hotelů také mírně roste, i když je vidět propad v některých letech, který byl částečně způsoben spojením některých hotelů nebo jejich zánikem.

⁶ DSC= Dubai Statistics center

Graf 26 - počet pokojů hotelů a apart. hotelů

Zdroj: : vlastní zpracování s využitím dat z DSC Hotels and Hotel apartments (2010 – 2015, online)

S rostoucím počtem přenocujících návštěvníků roste počet hotelů a i celkový počet pokojů a apartmánů. V roce 2015 bylo v Dubaji k dispozici celkem 98 333 ubytovacích jednotek, z toho 72 473 hotelových pokojů a 25 860 hotelových apartmánů. Je důležité zmínit, že 41 procent z nich spadá do kategorie čtyř či pětihvězdičkových hotelů (GADE, Sven et al., [b.r.], s. 9, online).

V souladu s odhadovaným růstem návštěvnosti (20 mil. návštěvníků v 2020), je plánován nárůst ubytovacích kapacit k celkovému počtu okolo 150 000 pokojů (GADE, Sven et al., [b.r.], s. 9, online).

5.2.3 Obsazenost hotelových pokojů a apartmánů

	2012	2011	2010
Hotelové pokoje	78 %	74 %	70 %
Hotelové apartmány	77 %	74 %	68 %

Tabulka 1 - Obsazenost hotelových pokojů a apartmánů

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z DSC (2010-2012, online)

Tabulka č. 1 ukazuje obsazenost pokojů hotelů a hotelových apartmánů v předchozích letech. Data za roky 2013 a 2014 nejsou k dispozici. Z tabulky vyplývá, že obsazenost se každoročně zvyšuje. Podle již dříve zmíněného zpravodajského webu Go Gulf (2015b, online) byla obsazenost ubytovacích zařízení v roce 2015 více než 86 procent. Průměrná cena za den ubytování pak činila 291 amerických dolarů (Go Gulf, 2015b, online).

5.2.4 Průměrná doba přenocování návštěvníka

	2013	2014
Průměrná délka přenocování	3,78	3,84

Tabulka 2 - Průměrná délka přenocování

Zdroj: Vlastní zpracování podle Go Gulf (2015b, online)

Tabulka č. 2 ukazuje mírný růst průměrné délky přenocování návštěvníků. Podle dat DSC (2010 – 2012, online) nejdelší průměrnou dobu stráví v destinaci návštěvníci z evropských zemí, v roce 2012 činila průměrná délka přenocování u této skupiny návštěvníků 4,4 dny. Naopak nejkratší doba, v průměru 2,3 dny, je zaznamenávána u domácích návštěvníků (DSC, 2010 – 2012, online).

5.2.5 Výdaje návštěvníků

	2011	2012	2013	2014	2015
Útrata přenocujících návštěvníků (v mld. \$)	8,1	9,13	10,4	10,9	11,68

Tabulka 3 - Útrata přenocujících návštěvníků

Zdroj: *Vlastní zpracování podle Go Gulf (2015b, online)*

V tabulce č. 3 jsou zaneseny celkové útraty přenocujících návštěvníků za roky 2011 až 2015. V roce 2014 činila průměrná útrata za osobu 817 amerických dolarů. Nejvyšší průměrnou útratu, podle země původu, měli návštěvníci ze Spojených států amerických (21% podíl na celkové útratě), Saudské Arábie (12%), Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (9%) a z Číny (4%).

6 Závěry a doporučení

6.1 Vyhodnocení výsledků a ověření hypotéz

Na začátku bakalářské práce si autor určil následující tři výzkumné otázky:

- Otázka č. 1: Která destinace v SAE je turisticky nejatraktivnější?
- Otázka č. 2: Jaké roční období nejvíce láká turisty k návštěvě SAE?
- Otázka č. 3: V jaké fázi životního cyklu destinace se nachází emirát Dubaj?

Na základě těchto otázek autor zformuloval následující hypotézy:

- Hypotéza č. 1: Emirát Dubaj je turisticky nejatraktivnější destinací v SAE.
- Hypotéza č. 2: Letní měsíce, tedy červen až srpen, jsou turisty nejvyhledávanější.
- Hypotéza č. 3: Emirát Dubaj se nachází ve fázi konsolidace podle Bulterova (1980) konceptu životního cyklu destinace.

Ověření hypotézy č. 1

Tato hypotéza byla na základě výsledku dotazníkové otázky č. 21: „*Který ze sedmi emirátů byste navštívil/a?*“ verifikována. Jako cíl své cesty by emirát Dubaj zvolilo 42 respondentů. Výsledek této otázky potvrzuje celkový trend, kde emirát Dubaj a zejména jeho hlavní metropole, získává největší podíl z celkové návštěvnosti Spojených arabských emirátů (viz Graf 24 a GADE, Sven et al., [b.r.], s. 10, online).

Ověření hypotézy č. 2

Tato hypotéza byla na základě výsledku dotazníkové otázky č. 27: „*V jakém měsíci byste nejpravděpodobněji navštívil/a Dubaj?*“ falzifikována. Výsledek šetření ukázal, že nejvíce respondentů by Dubaj, potažmo SAE, navštívilo v měsících listopad až dubem. V toto období by se do SAE/Dubaje vydalo 32 z celkových 58 respondentů.

Ověření hypotézy č. 3

Ověření poslední hypotézy bylo provedeno na základě analýzy vybraných indikátorů vývoje cestovního ruchu. Před verifikací či falzifikací této hypotézy je nutné si nejprve přiblížit definici fáze konsolidace a také rozvoje a tyto definice

aplikovat na konkrétní případy. Mezi typické příznaky, že se destinace nachází ve fázi **konsolidace**, podle Páskové (2014, s. 99-101) patří mimo jiné:

- *„zřetelné zpomalení tempa růstu návštěvnosti“*

Na základě analýzy vývoje počtu návštěvníků je patrné, že tempo růstu návštěvníků v Dubaji se každoročně mírně zvyšuje. Skutečnost je tedy v rozporu s definicí.

- *„celkový denní počet návštěvníků převyšuje počet stálých obyvatel“*

Nejsou k dispozici adekvátní data pro potvrzení či vyvrácení této definice, nicméně jak již bylo zmíněno, Dubaj má světově největší poměr návštěvníků na jednoho obyvatele, který činil v roce 2015 5,7 návštěvníka na jednoho obyvatele (Go Gulf, 2015b, online), což by mohlo částečně potvrzovat danou definici.

- *„převážná část ekonomiky je vázaná na cestovní ruch“*

V 2014 se cestovní ruch, podle webu Gulf news (2015, online), podílel na tvorbě HDP Dubaje pouze 8,5 procenty, jedná se sice o velmi podstatnou součást ekonomiky, nicméně nejedná se o převážnou část.

- *„narůstání infrastruktury cestovního ruchu vedoucí až ke vzniku tzv. turistických ghett“*

Tato definice poměrně vystihuje aktuální stav v centru Dubaje. Masivní rozvoj infrastruktury je viditelný v každé části metropole a se stále pokračujícím rozvojem je vznik turistických ghett velmi pravděpodobný.

- *CK popisují a prodávají destinaci jako „turistický ráj“*

Tato definice v podstatě odpovídá tomu, jak se se Dubaj prezentuje.

- *„objevují se pobočky významných hotelových i pohostinských řetězců“*

Značná koncentrace světových hotelových a pohostinských řetězců na území emirátu Dubaj zřetelně potvrzuje danou definici (Dražan, 2008, s. 86).

- *„intenzivní marketing a propagace“*

Marketing a propagaci destinace v Dubaji má, mimo jiné, na starosti DTCM jehož cíl je udělat z Dubaje lídra v oblasti cestovního ruchu, obchodu a různých kulturních či sportovních akcí.

- *„organizování masové cestovního ruchu“*

Více jak 14 milionu návštěvníků v 2015 (Go Gulf, 2015b, online), prvotřídní hotely, široké možnosti nakupování a kombinace 3S (sea, sun, sand) z této oblasti jasně dělají destinaci masového cestovního ruchu.

- *„někteří turisté přestávají destinaci vyhledávat, nepovažují ji za atraktivní, nedokáže jim poskytnout unikátní zážitky“*

Podle výsledků dotazníkového šetření byla Dubaj pro respondenti velmi atraktivní destinace, kterou si přáli navštívit. I stále se zvyšující návštěvnost této destinace, vyvrací tuto definici.

Mezi typické příznaky, že se destinace nachází ve fázi **rozvoje**, podle Páskové (2014, s. 99-101) patří mimo jiné:

- *„Atraktivita cestovního ruchu jsou rozvíjeny či dokonce uměle generovány a výrazně propagovány.“*

Každým rokem přibývají nové turistické atraktivity, ve směs moderního charakteru, které jsou vyžadovány mnohými návštěvníky. Často se jím dostává značný prostor v oblasti propagace což má za následek ústup tradičních a historických atraktivit do pozadí.

- *„Patrné změny ve fyzickém vzhledu území jsou znatelně a zpravidla ne všechny jsou přijímány místními obyvateli.“*

Konkrétním příkladem mohou být uměle vytvořené ostrovy (Palm Islands, The World), které s sebou přinášejí mnohé negativní vlivy, zejména na podmořské

ekosystémy. Konkrétními dopady mohou být změny proudů a s nimi související eroze pobřeží či poničení mořské ekosystému.

- „Masový rozvoj cestovního ruchu s sebou přináší nežádoucí dopady na socio-kulturní či ekologické prostředí.“

Konkrétním případem by zde mohly být demografické změny ve struktuře obyvatel vyvolávající změny v tradicích a kulturním životě původního obyvatelstva. Sice nejsou způsobeny přímo turismem, spíše jsou jeho důsledkem, ale jejich vliv je značný.

Jak vyplývá z textu, zasadit Dubaj do konkrétní fáze životního cyklu destinace v současném stavu není vhodné. Autor umísťuje tuto destinaci někam mezi pozdní fázi rozvoje a ranou fází konsolidace. Hypotéza č. 3 tedy byla falzifikována.

6.2 Doporučení pro pořádající cestovní kanceláře a klienty

Dotazníkové šetření dokazuje patrný zájem ze strany tuzemského obyvatelstva o danou destinaci. Na základě výsledků jednotlivých otázek je vidět, že více než polovina z dotazovaných by při cestě využila služeb CK/CA a za tyto služby by byla ochotna nejčastěji zaplatit částku v rozmezí 20 – 25 tisíc korun. Mezi nejpreferovanější destinace patří Dubaj a Abú Dhabí a jejich architektonické atraktivita. Dotazníkové otázky také zjistily značný zájem o poznání arabské kultury a atraktivit s ní spojených. V neposlední řadě je také vidět vysoký zájem o nákupní možnosti, které zejména nabízí metropole Dubaj. Největší zájem o navštívení destinace je pak vidět v období měsíců listopadu až března. Tyto uvedené zjištění mohou sloužit cestovním kancelářím jako určitý druh inspirace při tvorbě nebo vylepšování jejich služeb.

Dále autor považuje za vhodné doporučit cestovním kancelářím větší propagaci destinace, neboť s reklamou inzerující tuto destinaci se setkalo jen 57 procent dotázaných. Bylo by také vhodné pozměnit image této destinace, která je dnes v povědomí mnoha dotázaných spojena s vysokými výdaji za pobyt, i když je finančně srovnatelná s obdobnými zájezdy do Egypta či Turecka. Současně by bylo vhodné více propagovat kulturní atraktivita v emirátu Abú Dhabí, zejména pak nově vyrůstající komplex kulturních zařízení na ostrově Saadiyat v čele s Louvre Abú Dhabí (The National AE, 2016a, online). V dotazníkovém šetření vyplynulo na povrch, že žádný z oslovených respondentů neměl znalost o této, do budoucna velmi důležité, kulturní atrakci.

Pro klienty je pozitivní skutečnost, že od roku 2014 nepotřebují k návštěvě SAE vízum (Ministerstvo zahraničních věcí, [b.r.], online). Autor doporučuje klientům důrazně se zamyslet na obdobím, v kterém destinaci navštíví, nejen kvůli zmíněným klimatickým podmínkám, ale také kvůli náboženským akcím jako je období Ramadánu. I přestože jsou SAE vyspělou snášenlivou zemí, vliv islámské kultury je zde znatelný, proto je vhodné dodržovat adekvátní dress code (vyvarování se, zejména u žen, krátkých sukní či odhalených ramen) v oblastech mimo hotelové resorty, jako jsou například obchodní střediska, mešity, menší města či historické čtvrti.

6.3 Závěr

Předložená bakalářská práce měla za úkol prozkoumat geografické předpoklady, které vedly ke značnému rozvoji cestovního ruchu v tomto regionu světa. Autor rozebral geografické předpoklady z hlediska lokalizačních předpokladů rozvoje cestovního ruchu. Také se zaměřil na konkrétní příklady, které v práci představil. V praktické části ověřoval na základě dotazníku a analýzy vybraných indikátorů vývoje cestovního ruchu předem určené hypotézy. Mimo ověření hypotéz, měl dotazník za cíl prozkoumat povědomí a zájem o tento region, na základě čehož uvedl autor doporučení pro cestovní kanceláře a klienty.

Spojené arabské emiráty toho za svoji nedlouhou historii stihly poměrně mnoho dokázat. Od dávné historie, kdy byly především známé pro lov perel či rybolov (Dražan, 2008 a Kalivoda, 2010) prošly obrovským vývojem a staly se moderní společností s výraznou kulturou a historií. I přesto jsou zde patrné značné socio-ekonomické rozdíly mezi jednotlivými emiráty. Abú Dhabí, Dubaj a Sharjah těží z turismu nejvíce a do budoucna s blížícím se Expem 2020 je pravděpodobné, že se budou stále více oddalovat od ostatních severovýchodních emirátů. Je tedy důležité zvýšit vzájemnou provázanost jednotlivých emirátů nejen na vládní úrovni, ale především v oblasti služeb poskytovaných turistům, tak aby mohli turisté například strávit část svého pobytu poznáváním architektonických atraktivit Dubaje, kulturních atraktivit emirátu Sharjah a zbytek dovolené strávit odpočinkem na pláži v Fujairahe či Ras al-Khaimahu.

Cestovní ruch se v každém emirátu rozvíjel trochu jinou cestou, ale jedno mají všechny emiráty společné. Cestovní ruch se stává nedílnou součástí jejich ekonomik, jehož význam se bude do budoucna jenom prohlubovat.

7 Seznam použité literatury

7.1 Literární zdroje:

- [1] Bína, J. (2002): Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. Urbanismus a územní rozvoj, roč. 5, č. 2 - 11
- [2] CARTER, Terry a Lara DUNSTON. *Dubaj*. 1. české vyd. Praha: Svojtka & Co., 2005, 234 s. Z řady průvodců Lonely Planet. ISBN 80-7352-279-9.
- [3] DRAŽAN, Jan. *Spojené arabské emiráty: podrobné a přehledné informace o historii, kultuře, přírodě a turistickém zázemí země*. 2. vyd. Praha: Freytag, 2008, 216 s. Průvodce na cesty. ISBN 978-80-7445-011-2.
- [4] HAMARNEHOVÁ, Iveta. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.
- [5] HRALA, Václav. *Geografie cestovního ruchu*. 4. upr. vyd. Praha: Idea servis, 2002, 173 s. ISBN 80-859-7043-0.
- [6] KALIVODA, Jaroslav. *Spojené arabské emiráty, Omán a Jemen: průvodce*. Praha 10: Vodnář, 2010. ISBN 978-80-7439-008-1.
- [7] MALÁ, Vlasta. *Základy cestovního ruchu*. V Praze: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2002. ISBN 80-245-0439-1
- [8] MÜLLER-WÖBCKE, Birgit. *Dubaj, Emiráty, Omán*. České vyd. 1. Praha: Jan Vašut, 2007. Merian live!. ISBN 978-80-7236-509-8.
- [9] PÁSKOVÁ, M. *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vyd. přepracované. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 335 s. ISBN 978-80-7435-329-1
- [10] ŠTÝRSKÝ, Jiří. *Geografie cestovního ruchu*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-539-4.
- [11] ŠTÝRSKÝ, Jiří a Jiří ŠÍPEK. *Geografie cestovního ruchu Evropy a světa: úvod do geografie, geografie světového hospodářství, geografie cestovního ruchu Evropy a světa, komparativní geografie a ekonomika : zdroje a možnosti destinací Evropy a dalších světadílů s důrazem na působení genia loci a zážitkovou turistiku*. Vyd. 4. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-442-2.
- [12] TROUSIL, Michal a Veronika JAŠÍKOVÁ. *Úvod do tvorby odborných prací*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 154 s. ISBN 9788074353802.
- [13] TOUŠEK, Václav, Josef KUNC a Jiří VYSTOUPIL. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4.

- [14] ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd.* Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2
- [15] ZELENKA, J. *Marketing cestovního ruchu. 1. vyd.* Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. 212 s. ISBN 978-80-7041-070-7
- [16] ZELENKA, Josef. *Udržitelný cestovní ruch: management cestovního ruchu v chráněných územích. Vyd. 1.* Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 327 s. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-244-7.

7.2 Internetové zdroje

- [17] 10 Best Places to Visit in Dubai. *Amolife* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://goo.gl/TSDCSn>
- [18] Ajman Museum. *Ajman Tourism* [online]. 2016 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://goo.gl/L30IGu>
- [19] Al-Noor Mosque in Sharjah. *Beautiful mosque* [online]. [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://goo.gl/WNP8EB>
- [20] Big future foreseen for UAE tourism. *The National* [online]. 2012 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/OwDzXn>
- [21] *Burj Khalifa* [online]. 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://goo.gl/NA76HP>
- [22] Climate in Dubai across the year. *Dubai Airport* [online]. 2015 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.dubaiairport.com/dubaimet/MET/Climate.aspx>
- [23] Conditions for Abu Dhabi's migrant workers 'shame the west'. *The Guardian* [online]. 2013 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://goo.gl/h7MkOm>
- [24] Dubai attracts 14.2m tourists during 2015. *Arabian Business* [online]. 2016 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://goo.gl/m4vuVL>
- [25] Dubai builds 375 mosques in five years. *The National UAE* [online]. 2013 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://goo.gl/yc7vgC>
- [26] Dubai International Airport retains position as world's busiest for international passenger traffic. *The National AE* [online]. 2016b [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/lkslSt>
- [27] Dubai on track to reach 20 million tourists. *The National AE* [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/YkSIIdY>
- [28] Hotels and Hotel apartments 2010 - 2015. *Dubai Statistics Center: DSC* [online]. 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://goo.gl/YkSpdY>

- [29] Hotels and Hotel apartments Occupancy rate 2010 - 2012. *Dubai Statistics Center: DSC* [online]. 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://goo.gl/nlKpdI>
- [30] Dubai targets 9% annual growth in tourist numbers as calculation method altered. *The National* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/bIcFvD>
- [31] Dubai tourism statistics and trends [INFOGRAPHIC]. *Go Gulf* [online]. 2015a [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://goo.gl/N6eY4H>
- [32] Dubaj se pyšní dobrými čísly. *TTG Czech* [online]. 2013 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/K8VlqM>
- [33] Dubai World Cup 2016. *Betting expert* [online]. 2016 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://goo.gl/ir8ijq>
- [34] Emirates is the fastest growing airline. *Khaleej Times* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/Df62fK>
- [35] EXPO 2020. EXPO 2020 Dubai [online]. 2016 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/mFK6zt>
- [36] Ferrari World. *Royal park* [online]. 2016 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://goo.gl/vtjxWx>
- [37] GADE, Sven, et al. The UAE - one tourism destination ? In: *PKF* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/kaQIlo>
- [38] Geography of the United Arab Emirates. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <https://goo.gl/alWD9v>
- [39] Guggenheim Abu Dhabi. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <https://goo.gl/5Kz4Aa>
- [40] Guggenheim delay raises big question: is Abu Dhabi ready for modern art? *The Guardian* [online]. 2012 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://goo.gl/QMc1p6>

- [41] HENDERSON, Joan. *Tourism in Dubai: Overcoming Barriersto Destination Development* [online]. 2006 [cit. 2016-04-18]. DOI: 10.1002/jtr.557. Dostupné z: <http://goo.gl/yx3KGs>
- [42] Hiking: The Highest Points in the UAE. *Outdoor UAE* [online]. 2015 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://goo.gl/GAIi9E>
- [43] Khor Kalba becomes 3rd UAE site hailed as globally significant wetland. *The National AE* [online]. 2013 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://goo.gl/vYhoAd>
- [44] Khor Kalba conservation efforts bear fruits. *Gulf news* [online]. 2014a [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://goo.gl/SVpmgv>
- [45] Liwa Oasis. *Vivaster* [online]. 2016 [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://goo.gl/R6> <http://goo.gl/R65KS65KS6>
- [46] Louvre Abu Dhabi. *The National AE* [online]. 2016a [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://goo.gl/1xbbrS>
- [47] Louvre Abu Dhabi. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <https://goo.gl/YSE5s2>
- [48] Spojené arabské emiráty: Víza. *Ministerstvo zahraničních věcí* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/jVm5Hz>
- [49] *Mapa SAE* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.lukassynek.cz/sae/sae-mapa.jpg>
- [50] Návštěva v Burdž al-Arab. *Cestování Idnes* [online]. 2013 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://goo.gl/F5rqj3>
- [51] Neznámé Emiráty: divoká příroda i zvířata, která jinde nespátříte. *Cestování Idnes* [online]. 2012 [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://goo.gl/oah3zF>
- [52] Opening of Louvre Abu Dhabi pushed back to 2016. *The national* [online]. 2015 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://goo.gl/64Sgkk>
- [53] Overnight visitors in Dubai spend Dh40 billion in one year. *Gulf news* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/7PjjiQ>

- [54] Palm Islands. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://goo.gl/UfE0SW>
- [55] Park overview. *Ferrari World Abu Dhabi* [online]. 2016 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <https://goo.gl/L5NjGo>
- [56] Population, total. *The World Bank* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/LPc6oU>
- [57] *Radisson Blu Resort Fujairah* [online]. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://goo.gl/IVxeia>
- [58] Ramadán 2016. *Arabske-emiraty* [online]. 2016 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/ZhyKJy>
- [59] Rub al-Chálí. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://goo.gl/Wjpsz5>
- [60] Saadiyat Island. *Saadiyat cultural district* [online]. 2012 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://goo.gl/yCWvEI>
- [61] *Salomon Wadi Bih Run* [online]. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://goo.gl/479rAa>
- [62] Sharjah Museum of Islamic Civilization. *Universes in Universe* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://goo.gl/JbdYDC>
- [63] SHARPLEY, Richard. Planning for Tourism: The Case of Dubai. *Tourism and Hospitality Planning* [online]. 2008, 5(1), 13-30 [cit. 2016-04-16]. DOI: 10.1080/14790530801936429. ISSN 1479-053x. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14790530801936429>
- [64] Sheikh Zayed Grand Mosque, Abú Dhabí. *Život na cestách* [online]. 2013 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://goo.gl/DPOHUq>
- [65] *Statista* [online]. 2016 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/EIA5x7>
- [66] Souhrnná teritoriální informace Spojené arabské emiráty. *Businessinfo* [online]. In: 2016, s. 42 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://goo.gl/GqKZ3g>
- [67] TAYLOR-EVANS, David a Daniel COYNE. *United Arab Emirates Yearbook 2013* [online]. [cit. 2016-04-18]. ISBN 9789948204190. Dostupné z: <http://goo.gl/NFTSbm>

- [68] *The Dubai Mall*. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. 2016 San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <https://goo.gl/K2nyS0>
- [69] Top 9- Rated Tourist Attractions in Ajman. *Planetware* [online]. 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://goo.gl/vDUVaW>
- [70] 15 Top-Rated Tourist Attractions in Dubai. *Planetware* [online]. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://goo.gl/C36ebj>
- [71] Top 5 UAE Camping Spots. *Daily avenue* [online]. 2015 [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://goo.gl/hTXYNv>
- [72] Hatta Rock Pools. *Tripadvisor* [online]. [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://goo.gl/wp3U3x>
- [73] UAE GDP. *Gulf news* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/XRLhSM>
- [74] UAE Supreme Court tries Sudanese for planning Abu Dhabi terror attack. *Emirates 247* [online]. 2016 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://goo.gl/3qqzTb>
- [75] United Arab Emirates: The World Factbook. *CIA* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <https://goo.gl/y6xRUX>
- [76] UNESCO *Sharjah Prize for Arab Culture*. *UNESCO* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://goo.gl/Fd9hO3>
- [77] Velká mešita šejka Zayeda. Cestování *Idnes* [online]. 2015 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://goo.gl/1ry6oI>
- [78] Zábavní park Ferrari World v Abú Dhábí. *IDubaj* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/xKfuxN>
- [79] Zájem o zájezdy do Emirátů se téměř zdvojnásobil. *COT Business* [online]. 2015 [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://goo.gl/hGuHuQ>

7.3 Seznam grafů

Graf 1 - Národnostní složení SAE.....	20
Graf 2 - Průměrné teploty Dubaj (°C).....	23
Graf 3 - Máte v plánu v budoucnu navštívit nějakou islámskou zemi?	43
Graf 4 - Jakou váhu dáváte při rozhodování o dovolené těmto kritériím?	44
Graf 5 - Z jakého důvodu jste navštívil/a tuto destinaci?.....	46
Graf 6 - Kolikrát jste Spojené arabské emiráty navštívil/a?.....	47
Graf 7 - Jak jste danou destinaci navštívil/a?.....	48
Graf 8 - Kolik jste za pobyt v destinaci utratil/a ?	49
Graf 9 - Navštívil(a) byste destinaci znovu?	50
Graf 10 - Z jakého důvodu jste nenavštívil/a danou destinaci?.....	52
Graf 11 - Z jakého důvodu byste navštívil/a Spojené arabské emiráty?.....	53
Graf 12 - Který ze sedmi emirátů byste navštívil/a?.....	54
Graf 13 - Jak byste danou destinaci navštívil/a?	55
Graf 14 - Kolik byste byl/a ochotný/á utratit za dovolenou v SAE?	56
Graf 15 - Souhlasíte s tím, že Dubaj je velmi bezpečná turistická destinace?	57
Graf 16 - Jaké turistické atraktivity v Dubaji znáte?.....	58
Graf 17 - Odrazuje Vás současná uprchlická krize od návštěvy islámské země (jmenovitě Dubaj)?.....	59
Graf 18 - V jakém měsíci byste nejpravděpodobněji navštívil/a Dubaj?	60
Graf 19 - Narazil(a) jste na reklamu inzerující návštěvu Dubaje?	61
Graf 20 - Kde jste se s touto reklamou setkal/a?	61
Graf 21 - Věk respondentů	62
Graf 22 - Dosažené vzdělání respondentů	62
Graf 23 - Vývoj počtu návštěvníků v Dubaji	63
Graf 24 - Podíl počtu návštěvníků jednotlivých emirátů (2013).....	64
Graf 25 - počet hotelů a apartmá hotelů	65
Graf 26 - počet pokojů hotelů a apart. hotelů	66

7.4 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Obsazenost hotelových pokojů a apartmánů.....	67
Tabulka 2 - Průměrná délka přenocování.....	67
Tabulka 3 - Útrata přenocujících návštěvníků	68

7.5 Seznam schémat

Schéma 1 Členění předpokladů CR.....	12
Schéma 2 Kompilace výsledků z dotaz. otázek č. 16 – 18	51

7.6 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Životní cyklus destinace.....	16
Obrázek 2 - Mapa Spojené arabské emiráty	19
Obrázek 3 - Wadi Wurayah	24
Obrázek 4 - Přímorožec arabský.....	25
Obrázek 5 - oblast Liwa	26
Obrázek 6 - Hatta, jezírko	27
Obrázek 7 - Khor Kalba.....	29
Obrázek 8 - pláž Ajman.....	29
Obrázek 9 - Wadi Bih.....	31
Obrázek 10 - Fujairah, potápění.....	31
Obrázek 11 - Burj al Arab	33
Obrázek 12 - čtvrť Bastakia, Dubaj	34
Obrázek 13 - Zlatý trh	35
Obrázek 14 - Islámské muzeum, Sharjah	36
Obrázek 15 - Ajman muzeum.....	37
Obrázek 16 - vizualizace ostrovu Saadiyat	38
Obrázek 17 - mešita Al Noor, Sharjah.....	39
Obrázek 18 - Ferrari World	40
Obrázek 19 - Dubai World Cup.....	41

8 Přílohy

- 1) Turistická mapa Dubaje
- 2) Struktura dotazníku
- 3) Fotodokumentace s komentářem
- 4) Oskenované zadání bakalářské práce

Zdroj: převzato z Dubai free city map. Mapa Plan [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/m8DV99>

Příloha č. 2 - Struktura dotazníku

Dotazník je dostupný na **Gulich, J. – Dubaj - turistická destinace budoucnosti (výsledky průzkumu)**, 2016. Dostupné online na <https://52754.vyplnto.cz>.

DUBAJ – TURISTICKÁ DESTINACE BUDOUCNOSTI

Otázka č. 1- Navštívil(a) jste v minulosti nějakou islámskou zemi?

Ano - Ne

Otázka č. 2 - Máte v plánu v budoucnu navštívit nějakou islámskou zemi?

Ano – ne - nevím

Otázka č. 3- Jakou váhu dáváte při rozhodování o dovolené těmto kritériím?

Váha 0-5 (0 nejnižší, 5 nejvyšší)

Bezpečnost, cena, vzdálenost, náboženství, kvalita ubytování, způsob dopravy, image destinace, atraktivita destinace

Otázka č. 4 - Co se Vám vybaví, když se řekne Dubaj?

.....

Otázka č. 5 - Navštívil(a) jste Spojené arabské emiráty?

ano – ne (větvení dotazníku)

Otázka č. 6 - Z jakého důvodu jste navštívil(a) tuto destinaci?

Architektura, Klima, široké možnosti nakupování, arabská kultura, gastronomie, Koně dostihy, formule 1, luxusní hotely, vlastní odpověď.

Otázka č. 7 - Který ze sedmi emirátů jste navštívil(a)?

Abú Dhabí, Dubaj, Sharjah, Ajman, Umm al-Qaiwain, Ras al-Khaimah, Fujairah

Otázka č. 8 - Kolikrát jsi Spojené arabské emiráty navštívil(a)?

1x, 2x, 3x, vícekrát

Otázka č. 9 - Co bylo důvodem návštěvy?

rekreace, obchodní cesta, nakupování, MICE, stopover, poznávací pobyt, návštěva známých či rodiny, vlastní odpověď

Otázka č. 10 - Jak jste danou destinaci navštívil(a)?

Prostřednictvím cestovní kanceláře nebo agentury.

Do destinace jsem se vydal(a) na „vlastní pěst“.

Destinaci jsem navštívil(a) v rámci plavby lodí.

Otázka č. 11 - Kde jste hledal(a) potřebné informace o destinaci?

internet, CK/CA, tištěná media, rodina známý, Vlastní odpověď

Otázka č. 12 - Kolik jste za pobyt v destinaci utratil(a)? (za osobu)

do 20 000 Kč, 20 -25 000 Kč, 25 – 35 000 Kč, 35 – 49 999 Kč, 50 a více tisíc Kč

Otázka č. 13 - Jak jste byl(a) spokojený(á) s vaším pobytem v destinaci?

1-5 (jako ve škole)

Otázka č. 14 - Doporučil(a) byste svým známým, rodině, kolegům (...) návštěvu této destinace?

ano – ne - nevím

Otázka č. 15 - Navštívil(a) byste destinaci znovu?

ano – ne - nevím

Otázka č. 16 - Co je dle Vašeho názoru plusem dané destinace?

.....

Otázka č. 17 - V čem spatřujete prostor pro zlepšení?

.....

Otázka č. 18 - Co je dle Vašeho názoru mínusem destinace?

.....

Větvení dotazníku podle otázky č. 5

Otázka č. 19 - Z jakého důvodu jste nenavštívil(a) danou destinaci?

finanční náročnost, nedostatek času, náročné klimatické podmínky, strach o bezpečí, image destinace, vzdálenost, nikdo se mnou nechtěl vycestovat, zvítězila jiná destinace, nevybral jsem si z nabídky, preferuji Nearabské země, na dovolenou do zahraničí nejezdím, vlastní odpověď

Otázka č. 20 - Z jakého důvodu byste navštívil Spojené arabské emiráty?

Architektura, Klima, široké možnosti nakupování, arabská kultura, gastronomie, Koně dostihy, formule 1, luxusní hotely, vlastní odpověď.

Otázka č. 21 - Který ze sedmi emirátů byste navštívil(a)?

Abú Dhabí, Dubaj, Sharjah, Ajman, Umm al-Qaiwain, Ras al-Khaimah, Fujairah, Žádný ze jmenovaných

Otázka č. 22 - Jak byste danou destinaci navštívil(a)?

Prostřednictvím CK/CA, individuální cestování

Otázka č. 23 - Kolik byste byl(a) ochotný(á) utratit za dovolenou v Dubaji? (za osobu)

do 20 000 Kč, 20 -25 000 Kč, 25 – 35 000 Kč, 35 – 49 999 Kč, 50 a více tisíc Kč

Otázka č. 24 - Souhlasíte s tím, že Dubaj je velmi bezpečná turistická destinace?

souhlasím, spíše souhlasím, nevím, spíše nesouhlasím, nesouhlasím

Otázka č. 25 - Jaké turistické atraktivity v Dubaji znáte ?

.....

Otázka č. 26 - Odrazuje Vás současná uprchlická krize od návštěvy islámské země (jmenovitě Dubaj) ?

ano – ne - nevím

Otázka č. 27 - V jakém měsíci byste nejpravděpodobněji navštívil(a) Dubaj?

leden – prosinec (1x volba)

Otázka č. 28 - Narazil(a) jste na reklamu inzerující návštěvu Dubaje

ano – ne - nevím

Otázka č. 29 - Kde jste se s touto reklamou setkal?

Internet, TV, na letišti, v propagačních materiálech CK/CA, v tištěných médiích, vlastní odpověď

Otázka č. 30 - Vaše pohlaví?

Otázka č. 31 - Váš věk?

Otázka č. 32 - Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Příloha č. 2 – Fotodokumentace

Obrázek 20 - Dubaj v r. 1991 - 2012

Zdroj: Before and after city pictures. *Comedy Jokes* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/w7t9W9>

Tato koláž demonstruje, jak radikálním vývojem si prošla metropole Dubaj. První obrázek z koláže ukazuje Dubaj v roce 1991 - výškové panelové domy v nekonečné poušti. Obrázek od něho napravo byl pořízen o 16 let později, a kdyby neobsahoval zmíněné panelové domy z prvního snímku, lehce by mohl považován za jiné město. Spodní část koláže zabírá panorama dubajské metropole, v jejímž středu se tyčí dominanta celé Dubaje, nejvyšší mrakodrap světa Burj Khalifa.

Obrázek 21 - Dubaj, foto z vesmíru

Zdroj: převzato z Palm Islands Dubai. *Earth observatory Nasa* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://goo.gl/OVSdpr>

Obrázek 21 zachycuje Dubaj a její slavné, umělé poloostrovy a ostrovy z vesmíru. Zleva Palm Jebel Ali, uprostřed Palm Jumeirah, vpravo souostroví The World. Tyto unikátní projekty gigantických rozměrů výrazně změnili vzhled území tohoto emirátu a také negativně ovlivnily podmořský ekosystém Perského zálivu.

Obrázek 22 - SHEIKH ZAYED GRAND MOSQUE

Zdroj: převzato od SARADZIC, Beno. SHEIKH ZAYED GRAND MOSQUE. *Flickr* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <https://goo.gl/RFpgFb>

Mešita Šejka Zayeda v Abú Dhabí je na jedné straně symbolem důležitosti islámské kultury v emirátu Abú Dhabí a na straně druhé značné prosperity, která plyne z ohromných zásob nerostného bohatství tohoto emirátu. Výstavba této pompézní mešity stála 545 milionu amerických dolarů.

Obrázek 23- Socha Korán, Sharjah

Zdroj: převzato z Sharjah City tour. *Emirates tour* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <https://goo.gl/YdvZm8>

Socha otevřeného koránu, symbolu emirátu Sharjah. Tento symbol symbolizuje důležitost tradiční islámské kultury a způsobu života. Přestože emirát Sharjah je nejvíce konzervativním ze všech sedmi emirátů, je po Dubaji a Abú Dhabí třetím nejnavštěvovanějším emirátem.

Oskanované zadání práce

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Akademický rok: 2016/2017

Studijní program: Ekonomika a management
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Management cestovního ruchu - německý jazyk
(mcr-p-n)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Grulich Jiří	Dobrušská 327, Opočno	11201077

TÉMA ČESKY:

Geografické předpoklady rozvoje udržitelného turismu zvoleného regionu světa - Dubaj

TÉMA ANGLICKY:

Geographical prerequisites for the development of sustainable tourism of the selected region of the world - Dubai

VEDOUcí PRÁCE:

doc. PaedDr. Jiří Štyrský, CSc. - KRČR

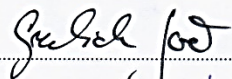
ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

1. Úvod a cíl práce
2. Metodologie a stanovení klíčových slov a hlavních hypotéz práce
3. Hlavní část práce - teoretická část - inf. minimum
4. Praktická část práce
5. Doporučení a závěry
6. Přílohy

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Štyrský, J.: (2015): Geografie cestovního ruchu. Gaudeamus. Hradec Králové
BENCHABANE, Yazid. The Key Factors of a Sustainable and Successful Tourism Sector, The Case of Dubai.
Hamameh, I.: (2012): Geografie turismu Mimosévropská teritoria. Grada. Praha
Příslušná průvodcovská literatura: (Lonely, Ikar a p.)
Informace v odborných časopisech (Lidé a země, Země světa, National Geographic....)

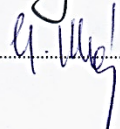
Podpis studenta:

Datum:

16.10.2015

Podpis vedoucího práce:

Datum:

16.10.2015